

Uredništvo - uprava: Ljubljana,
Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit., za
izposojnino 51.50 lit.
Čet. rad. Ljubljana 10.650 za
naročnino in 10.394 za inserate
Zastopstvo za oglaševanje v Italiji
in izposojnino: UPI S. A.
Milano

Naročite se čimprej na
SLOVENEV KOLEDAR
da ne boste ostali brez alegat

SLOVENEV

DECEMBER 1943

16

CETRTEK

Sowjets bei Kirowograd blutig abgewiesen

Voller Abwehrerfolg südwestlich Shlobin - Verstärkte Feindangriffe bei Newel abgeschlagen - Abgewehrte Britenangriffe in Italien

Aus dem Führerhauptquartier, 15. XII. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Abschnitt von Kirowograd wurden die auf breiter Front vorgetragenen Angriffe der Sowjets blutig abgewiesen. Deutsche Panzerverbände, von der Luftwaffe wirkungsvoll unterstützt, gingen zu Gegenangriffen über, brachen den Widerstand des Feindes und warfen diesen aus einigen Einbruchsstellen. Dabei wurde ein vorübergehend verlorengegangener wichtiger Ort nördlich Kirowograd zurückerobert.

Im Raum nordöstlich Schitomir warfen unsere Truppen den stärkeren Feind und brachten ihm empfindliche Verluste bei.

Südwestlich Shlobin traten die Sowjets mit starken Infanterie- und Panzerverbänden zu den erwarteten Angriffen an. In erbitterten Kämpfen erzielten unsere Truppen einen vollen Abwehrerfolg. Vorübergehend eingebrochene feindliche Kampfgruppen wurden im Gegenangriff zurückgeworfen. Die Sow-

jets erlitten in diesem Abschnitt besonders schwere Verluste. Vierzig Panzer wurden abgeschossen.

Südlich Newel verstärkte der Feind seinen Druck nach Heranführung neuer Kräfte wesentlich. Auch hier wurden die Angriffe in harten Kämpfen abgeschlagen, einige örtliche Einbrüche abgeriegelt.

In Süditalien trifft der Feind gestern an der Adriatischen Küste auf schmaler Front erneut an. Die Angriffe der Briten erzielten trotz starker Artillerie- und Fliegerunterstützung nur an einigen Stellen geringen Geländegewinn, brachen aber sonst im Abwehrkampf oder im Nahkampf zusammen. Die Kämpfe um die Einbruchsstellen sind noch im Gange.

Ein Verband deutscher Kampfflugzeuge griff in der Nacht zum 14. Dezember den feindlichen Nachschubstützpunkt Bari an und erzielte Treffer in den Hafenanlagen.

Über dem Mittelmeerraum wurden gestern sieben feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Churchill nekdam in sedaj

Zeneva, 15. dec. DNB. Pod naslovom »Kaj Churchill resnično misli o Sovjetih«, prinaša angleški tisk »New Leader« zanimiv članek, v katerem pravi med drugim, da ni noben politik tako čisto menjal političnega konja kot Churchill, ki dela politiko z gotovim smotnim in čisti preudarkom. Obdarjen je namreč z darom »praznega govoričanja« in lahko enako govori o »velikem bojevniku Stalinu«, kot o »hladnokrvnem in brezsrčnem komunistu«. List se sprašuje, kako dolgo bo Churchill še govoril Sovjetom prijazno. Bili so namreč časi, v katerih ni bil vsled angleške stiske primoran, skrivati svoje resnično prepričanje in ko je govoril o »slabih in podlih moskovskih morilcih«. Še leta 1941 je popolnoma nedvoumno ugotovil: »Nihče ni bil vztrajnejši nasprotnik komunizma v zadnjih 25 letih, kot jaz. Nikdar ne bom zanikal niti ene besede, ki sem jo takrat govoril.« »New Leader« se sprašuje, katerih besed se Churchill resnično drži. V nekem londonskem govoru je l. 1919 izjavil: »Od vseh strahovlad v zgodovini je boljševiška najhujša, najbolj uničujoča in najbolj ponižujoča. Zato je zgolj prevara in laž, če trdimo, da ni mnogo hudobnejša kot nemški militarizem.« Nekaj mesecev kasneje je nazval boljševike »podlo kombinacijo kriminalnosti in roparskega nagona«, in po nekaj letih je odgovoril: »Rusija je zastrupljena, okužena, polna revščine, njene oborožene horde ne bi hotele le vse uničiti z bajoneti in s topovi, temveč bi spustile na človeštvo tudi roje tifuznih bacilov, da bi ga umorile ter bi mu obesile politična načela, ki bi uničila zdravje in duše celih narodov.« Churchill svojih nazorov ni menjal do konca januarja leta 1940, ko je še večkrat govoril o »vojaški neoposrednosti rdeče armade in rdečega letalstva«.

Menil je, da vsakdo lahko spozna, kako razkraj komunizem narodovo dušo, kako narod v miru ponižuje in ga dela lačnega in kako ga podvija ter kako gnusnega in nemogočega ga naredi med vojno. Lahko smatramo,

nadaljuje »New Leader«, da Churchill ne bo nič tega prekal, niti ne bo spremenil svoje junija 1926 izrečene želje: »Hotel bi še doživeti dan, v katerem bo zavladala v Rusiji kultivirana vlada, ali pa bomo končali s sedanjim hinavščinom ter ne bomo več vzdrževali prijateljskih odnosov z ljudmi, ki ne mislijo na nič drugega, kot na naš padec.« Med leti 1918 in 1940 je Churchill, kot pripominja »New Leader«, storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi povzročil vojno med Anglijo in Sovjetsko zvezo. V dobi angleškega intervencionizma nosi on glavno odgovornost za izdatke 100 milijonov funtov šterlingov za podporo protirevolucionarjem. Do leta 1940 je stalno miniral angleško-sovjetskoruski sporazum in je bil tega leta brez dvoma za vojaški napad na Sovjetsko Rusijo. Churchill je pač tipični zastopnik onega razreda, ki je sprožil proti Sovjetski Rusiji in proti komunizmu tako kampanjo, da je »Goebbels ni nikoli prekosil. Moramo se le čuditi, kako slab je človeški spomin.« Ali pa vse to sploh smemo pozabiti, če imamo vrhu tega še Churchillovo zagotovilo, da ne bo ničesar prekal? Se sprašuje ob koncu ta angleški list.

V svojih »Spominih« je Churchill l. 1918, ko je bil član vlade, ki je vodila vojno proti Nemčiji, tudi dejal: »Primeren delež trpljenja pod komunizmom vlija vsakemu narodu voljo in razpoloženje za to, da ugodno sprejme sleherno drugo obliko civilne oblasti, pa tudi najtežjo. Ko so prišli (v Ukrajino) nemške jeklene čelade, je življenje zopet postalo znosno. Treba se je bilo samo pokoravati, biti miren in ubogati; ko se je to zgodilo, je bilo zopet vse lahko in življenje se je znova razmahnilo. Boljše je živeti pod železno peto tujega vojaka kot pa pod stalnim preganjanjem in strahom komunistične tolpe roparjev in zagrizencev.«

Sovjeti pri Kirovem gradu krvavo zavrtnjeni

Popoln obrambni uspeh jugozahodno od Žlobina - Ojačeni sovražni napadi pri Nevelu odbiti - Britanski napadi v Italiji odbiti

Führerjev glavni stan, 15. decembra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na odseku pri Kirovem gradu so bili krvavo zavrtnjeni na široki črti izvedeni sovražni napadi. Nemški oklepniški oddelki, ki jih je uspešno podpiralo letalstvo, so prešli v protinapade, zločili sovražnikov odpor in ga vrgli iz nekaterih vodnih mest. Pri tem je bil ponovno osvojen nek začasno izgubljen važen kraj severno od Kirovega gradu.

Severovzhodno od Žitomira so vrgle naše čete močnejšega sovražnika nazaj in mu prizadejale občutne izgube.

Jugozahodno od Žlobina so začeli Sovjeti z močnimi pehotnimi in oklepniškimi oddelki s priakovanim napadom. V ogorčenih bojih so dosegle naše čete popoln obrambni uspeh. Sovražnikove bojne skupine, ki so mimogrede vdrle, so bile v protinapadu vržene nazaj.

K Edenovemu govoru v spodnji zbornici

Berlin, 15. dec. DNB. Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn naziva včerajšnji Edenov govor v spodnji zbornici »okvirno poročilo o repertoarskem stilu«. Horn piše: Kaj bistveno novega nam tudi to blagovestno poročilo ni povedalo. Eden se je držal okviru uradnih izjav o konferencah, ki jim pripisuje svetovno zgodovinski pomen. Eden ima tozadevno prav, da se ni dejansko v Moskvi, Kairu in Teheranu odločalo o usodi Evrope ali Vzhodne Azije, ker so za to pristojne druge sile, pač pa o izključitvi Velike Britanije kot sodelujočega ali celo glavnega čimelnika v teh področjih. To, kar se je pričelo v Moskvi, se je, kot Eden sam priznava, nadaljevalo in končalo v Teheranu. Formula o sodelovanju, ki jo tako slavi, se glasi: Britansko popuščenje pred sovjetskimi ekspanzijskimi željami na eni strani in pred ameriškimi željami na drugi strani. Edenova izjava o tem: Jugoslavija in Grčija, še bolj pa njegov molk o sovjetsko-češko pogodbi ustvarjenem položaju v srednji Evropi kaže, da je bila Evropa, ki ji posveča Eden nekaj ličenih poslovnih pozdrav, od Anglije

za. Sovjeti so na tem odseku utrpeli posebno težke izgube. 40 oklepnikov je bilo uničenih.

Južno od Nevela je po dovozu novih sil sovražnik bistveno ojačil svoj pritisk. Tudi tukaj so bili napadi v hudih bojih odbiti, nekateri krajevni vdori pa zajezenj.

V južni Italiji je včeraj sovražnik ponovno napadel na ozki črti ob jadranski obali. Angleški napadi so navzile močni topniški in letalski podpiri dosegli zgolj na nekaterih mestih majhne osvojitve ozemlja, sicer pa so propadli v obrambnem ognju ali boju iz bližine. Boji za vdorna mesta so še v teku.

Oddelek nemških bojnih letal je napadel v noči na 14. december sovražnikovo oskrbovalno oporišče Bari in dosegel zadetke na pristaniških napravah.

Nad Sredozemljem je bilo včeraj sestreljenih 7 sovražnikovih letal.

že odpisana. Zato je logično, da ni bilo nikakega govora o Franciji kot bodoči velesili, temveč le še o narodu, ki se bo verjetno opomogel od težkih udarcev zadnjih let. Vse to potrjuje senzacionalno izjavo južnoafriškega ministrskega predsednika Smutsa, ki jo je hotel Atlee zaman nekoliko omiliti. Glede simpatij Anglije s trpečo Francijo, naj opozorimo le na neprestane britanske teroristične napade na francoska mesta in na njihovo prebivalstvo. Pač pa moramo soglašati z Edenovim opozorilom, ki svari pred lahkovernim optimizmom pri presoji položaja. Nikdar nismo namreč dvomili, da bo treba poizkuse napada na evropsko ali vzhodnoazijsko trdnjavo plačati s tako velikimi človeškimi in tvarnimi žrtvami, da so sedanji boji na nekaterih zunanjih utrdbah prava otroška igra v primeri s tem, kar bo prišlo. Na Edenov znova objavljeni sklep, da je treba Evropo in Vzhodno Azijo z vsemi sredstvi in za vsako ceno spraviti ob tla, pa pravimo samo: »It's a long way to Tipperary.« (»Dolga je pot v Tipperary.«)

Domišljavost gospode v Teheranu

Newyork, 14. dec. DNB. List »Washington Post« piše dne 12. novembra v uvodniku pod naslovom »časovna določitev ultimata«: »V mnogih krogih vlada razočaranje, ker niso Roosevelt, Churchill in Stalin naslovili nemškemu narodu ultimata z zahtevo, da se reši nacijev in položaj orožja. Takšen diplomatski skupni napad je bil sicer pričakovani, toda dejstvo, da ni bil izvršen, ne pomeni nič, da na teheranski konferenci ne bi bili o tem razpravljali ali da se ne bi bili zedinili v tem pogledu. Dejstvo je, če se boče s takšnim ultimatom doseže zaželeni učinek, da mora priti ob ugodnejšem času. Zavezniki prodirajo na vseh frontah,

toda zaradi vremenskih razmer in drugih okoliščin grede le počasi naprej. Zavezniki so še stotine kilometrov oddaljeni od Berlina. Tempo vojaških akcij bo sicer verjetno v nekaj mesecih radikalno narastel. V tem primeru se bo pritisk v notranjosti Nemčije hitro ojačil. Ultimati v času, ko bodo zavezniki dokončno lahko podvezli odločen sunek, bo imel veliko večjo vrednost. Z drugimi besedami: diplomatska ofenziva proti Nemčiji bo verjetno tedaj najbolj učinkovita, ko bo podvzeta istočasno z napadom velike izmere, kakor je bilo že na teheranski konferenci namignjeno, pripravljala.

Stalin pošilja

»vojaško misijo na Balkan«

Stockholm, 14. dec. DNB. Reuter javlja sporočilo moskovskega radia, po katerem je sovjetska vlada sklenila poslati vojaško misijo k tolovajskemu poglavarju Titu. Ta sklep je bil sporočen v posebni izjavi ljudskega komisarja za zunanje zadeve.

Odpošiljatev vojaške misije je dosledno nadaljevanje politike, ki jo zasleduje Kremenj s svojimi spletkami na Balkanu. Potem ko je bil tolovajski poglavar Tito imenovan za boljševiškega maršala, bo sedaj njegovi pravkar v življenje poklicani boljševiški vladi postavljeno ob stran boljševiškega vrhovno poveljstva. Na ta način skuša boljševizem za korak napredovati v svojih boljševiških tendencah upornikov.

Novi dogodki s tolovajskim poglavarjem, bivsim zagrebškim kaznjencem in poznejšim španskim in sedaj tolovajskim krolotkom Jozefom Brozom Titom imajo le ta pomen, da so popolnoma razčistili položaj. Sedaj nihče več ne more dvomiti, da je komunistično tolovajstvo spretno kanaliziralo nacionalna stremjenja narodov bivše Jugoslavije za izvedbo komunistične revolucije in »državljanske vojne pod zunanjo lažno krinko »borbe proti okupatorju«. Za vsoto to grdo in nad vse krvavo igro stoji Stalin, ki bi si rad podvrgel Balkan in je v ta namen poslal k Brozu boljševiške nadzornike. Angloameriška vloga je pri vsem tem zelo tragikomična. Oboji vedo, da je vlada »maršala« Broza naperjena proti njim, oni pa v nemoči zmigujejo z rameni, češ, naj drugi prelivajo kri za njihove interese, ker oni prav tako tudi dobro vedo, da tolovajstvo ne bo zmagovalo, kajti na Balkanu ni več plahih in dvoličnih badoglievcev, marveč močna nemška vojska, ki bo s sodelovanjem vsega poštenega in v teh dveh letih naredila red v tem prostoru ter

pomeda s komunizmom. Mi Slovenci se v tej borbi dobro zavedamo: naš položaj bo v bodočnosti tak, kakršnega si bomo sami pomagali ustvariti. Če bomo z vsemi svojimi močmi sodelovali v borbi proti komunizmu, bo komunizem uničen in bomo v novi mladi Evropi dobili tisto mesto, ki nam na tem prostoru pripada.

Južnoitalijanski otroci naj bi šli v SSSR

Rim, 15. dec. DNB. Južnoitalijanski otroci v starosti od 4 do 15 let, katerih starši so bili od angloameriških okupacijskih oblasti pozvani na delo in prepeljani v Anglijo, Kanado, v USA in na Aljasko, naj bi bili sedaj na predlog zastopnika Sovjetske zveze v tako zvani italijanski komisiji, poslani v Sovjetsko zvezo.

S tem grozotnim načrtom ponavljajo boljševiki, kot pripominja nemški radio, njihovo že v španski državljanski vojni uporabljeno metodo, le v mnogo širšem obsegu. Enako kot svoj čas nesrečni španski otroci, tako naj bi sedaj šli otroci italijanskih delavcev v Sovjetsko zvezo, kjer bi bili v tamkajšnjih zavodih vzgojeni v komunističnem duhu ter bi se na ta način sistematično odtujili svojim staršem, domovini in veri. Rimski radio z najostrejšimi besedami protestira proti temu neverjetnemu barbarstvu, pri katerem so skrivili tudi Angloamerikanci.

Beograd, DNB. Kazen, s katero grozi Huli Romuniji, Bolgariji in Madžarski, lahko obstoji po pisanju lista »Novo Vreme« samo v letalskem terorju, ki bo pa, kot v primeru Nemčije, ostal brez uspeha in ne bo ločil majhnih držav od evropskega bloka.

Ankara, DNB. Državni predsednik İne-ni je sprejel novega bolgarskega poslanca Balabanova, ki mu je izročil svoja povelja pisma.

Nemška volja do borbe nezlomljena

Zeneva, 14. dec. DNB. »Daily Express« prihaša v primerjanju prve svetovne vojne s sedanjo do značilnih zaključkov. List piše, da angleško človeško gradivo pri izmeri, ki jo zavzema vojna, že zdaleka ne zadostuje. Vojska je vedno bolj razdeljena med Daljnim vzhodom in Evropo. Če si ogledamo nemški položaj v letu 1918, potem pridemo do ugotovitve, da tedaj ni imelo delavstvo v oborožitvenih tovarnah kakor tudi njegovi vodilni državniški potrebne volje do boja, narod sam pa je bil blizu popolnemu izstradanju. V nasprotju s temi razmerami pa stoji danes pretežni del nemške vojske na vzhodu in še vedno ni bil premagan. Nemčija je popolnoma zmožna izdelati vse, kar potrebuje bojišče, in nemški narod danes ne strda. Tudi ni nikakih dokazov, da bi trpela morala nemškega naroda. Vzhlic štiri in pol letom vojne sta Führer in narod ohranila svojo voljo do boja.

Eden o sovražnih izgubah v Italiji

Amsterdam, 14. dec. DNB. Kakor javlja angl. poročevalska služba, je Eden objavil v spodnji zbornici angleške in ameriške izgube v bojih v Italiji. Po Edenovih podatkih so imeli Angleži od dneva izkrcanja do 23. novembra 3212 mrtvih, 9709 ranjenih in 3153 pogrešanih, skupno torej 16.074 mož. V istem času pa znašajo izgube Amerikancev 1603 mrtvih, 6361 ranjenih in 2885 pogrešanih, skupno torej 10.649 mož.

Amsterdam, 15. dec. DNB. Zunanji minister Eden je dejal v svojem včerajšnjem govoru o bojih v Italiji, da mora priznati, da napredovanje zaveznikskih armad v tretjem in četrtem mesecu vojnega pohoda »res ni naredilo take pozornosti vzbujajoče potie, kot v prvih dveh mesecih. Eden je to razlagal s tem, da je bilo sedaj doseženo najhujše mesto italijanskega polotoka in sicer tam, kjer se Apenini raztezajo skoraj od obale do obale. Kjer pa ni gora, tam stopajo na njihovo mesto narasle reke. Nemci pa znajo vse te prednosti presneto dobro izkoristiti.

Žrtve potresa v Turčiji

Antakya, 14. dec. DNB. Minister za zdravstvo je pred veliko narodno skupščino objavil, da je pri zadnjem potresu v severovzhodni Anatoliji izgubilo življenje 4016 oseb, 4171 oseb je bilo ranjenih, 24.000 hiš je bilo porušeno.

Boji s teroristi v Dalmaciji

Berlin, 15. dec. DNB. Včeraj je bil pri otoku Pagu s strelji neke obalne baterije potopljen izkrcavalni čoln terorističnih tolpe, ki se je skušal približati otoku. Vsled tega so ostali čoln, ki so si enako prizadevali, da bi dosegli otok, takoj nato pobegnili.

Kratka poročila

Alžir, 15. dec. DNB. Ameriški radijski komentator alžirskega radia je izjavil, da je vsled medsebojnih obdolžitev glede lojalnosti poameznih delov francoskih oboroženih sil znova narasla napetost v francoskem narodnem odboru. Vsled tega je ponovno postalo pereče vprašanje odstopa generala Girauda.

Algieras, DNB. Arabski tisk v španskem Maroku priobčuje iz Alžira vest, po kateri prihajajo iz raznih pokrajin Maroka in Severne Afrike poročila, ki pravijo, da so se vršila muslimanska zborovanja, ki so se jih udeležile najodličnejše osebnosti. Te so odklonile razdralna načela komunizma, ki ga smatrajo za sovražnika islama. Istočasno so opozorili javnost, da prepreči razširjanje komunistične propagande na muslimanskih ozemljih in se ne pusti zmotiti od lepih obljub, ki jim jih dajejo plačani komunistični agitatorji.

Stockholm, 15. dec. DNB. V tukajšnjih nevtralnih krogih se trdovratno vzdržujejo govorice, da nedavno umrli voditelj organizacije brezvercev Jaroslavski ni umrl naravne smrti, temveč da je bil umorjen na Stalinov ukaz.

Oslo, 15. dec. DNB. Norveški pravosodni minister Riisnaes bo odšel na vzhodno bojišče, kjer se bo priključil norveškemu prostovoljnemu oddelku.

Ankara, 15. dec. DNB. Iranski ministrski predsednik Ali Suheili je izročil šahru svojo ostavko.

Istanbul, 15. dec. DNB. Časopis »Tasvir Efkare« podžrtuje danes v uvodniku nespremenljivost turške zunanje politike v zadnjih treh letih in poudarja, da si Turčija ne bo privoščila tega, da bi njen narod kar nenadoma stopil v vojno. List je mnenja, da se bo turški narod branil takrat, ko bo napaden. Ob koncu opozarja na pomen Menemencoglujeve izjave glede nespremenljivosti turške politike napram državam osi.

Madrid, 15. dec. DNB. Z novim zakonom bodo od 1. januarja 1944 postali Španci polnoletni že z 21. letom in ne šele s 23. kot doslej. Starostna meja za polnoletnost žensk ostane še nadalje 23. leto.

Zeneva, DNB. Predsednik kluba »Illinois« je objavil, da se bo ob pričetku Novega leta vršil v Chicagu vsedrjavni sestanek vseh klubov, ki bodo podpirali generala Mac Arthura pri njegovi kandidaturi za predsednika.

Češki tisk o Beneševi pogodbi s Sovjeti

Praga, 15. dec. DNB. Vsi češki listi objavljajo uradno poročilo o sklenitvi Beneševе pogodbe s Sovjeti. Več listov prinaša lastne komentarje. »Narodni politika« piše, da sliči ta pogodba pogodbam, ki so jih Sovjeti leta 1939 vsilili Baltičnim državam. »Narodni Praha« piše: »Beneš je spoznal, ali pa so mu morda pojasnili, da se Anglija in Amerika ne moreta upirati Stalinovi želji, naj se ne mešata v srednjeevropske zadeve. Moral pa bi vedeti, tako poudarja list, kakšna usoda bo v tem primeru doletela češki narod. Če pa kljub temu s pripravljeno slabico igra vlogo drugega Churchilla, da bi izročil Češko in Moravsko boljševizmu, potem je naloga češkega naroda, da spozna, da bi bila njegova domovina pod boljševiškim gospodstvom izropana, da bi bil izkoriščen za korist židov in da bi Češka in Moravska postali pozorišče tretje svetovne vojne.« A-Zet piše, da je zanimiva naglica, s katero je bila pogodba podpisana. Dr. Beneš je bil kratkoma postavljen pred izvršeno dejstvo. Toda v tem trenutku se tudi ves češki narod zaveda elementarne nevarnosti, ki mu preti s strani boljševizma in prav tako odklanja to pogodbo, ki je julija 1942 češki narodni svet izključil dr. Beneša iz češke narodne skupnosti. »Lidove Listy« pravijo: Protestiramo proti vsem boljševiškim nameram za našo domovino in obsojamo Benešev maneuver. »Česke slovo« pravi, da je Beneš, ta izrodek češkega naroda, podpisal smrtno obsodbo narodu iz katerega izhaja, ki pa je tudi sam ne bo dolgo preživel. S tem je končal to, kar je nameraval že leta 1938. »Večerne češke slovo« pa piše, da je Beneševa

pogodba zločin, ki izziva ves češki narod. Ta vražji načrt se pa seveda ne bo nikoli uresničil. Zato bo zmaga nemške vojske tudi rešitev češkega naroda, ki mora zaradi tega z vsemi sredstvi pomagati k nemški zmagi.

Odškodnina za ropanja...

Milan, 14. dec. DNB. Badogliev radio je objavil naslednji razglas: »Odškodnina se bo plačevala samo za ropanja, ki so bila izvršena po 8. septembru, kajti prej je bila Italija »sovražna država«. Za smrtne primere in telesne poškodbe, ki so nastali v zvezi s plenitvami, ne bo dana nikakršna odškodnina, ker se predvideva, da je v teh primerih civilno prebivalstvo nudilo odpor.«

Ta razglas, ki je bil objavljen očitno na željo angloameriških zasedbenih oblasti, je zelo značilen. V političnih krogih Severne Italije k temu pripominjajo, da je to javno priznanje, da so bile tudi po Badoglievi kapitulaciji plenitve. Misli se, da so bile prav pogoste, če se morajo z njimi pečati pred vso javnostjo. Zanimivo je tudi angleško priznanje, da se lahko v sovražni deželi brez nadaljnjega pleni. Tudi smrtni primeri in telesne poškodbe, ki so se dogajale ob teh plenitvah, ne bodo predmet raziskavanj. Očitno so bile človeške žrtve preštevile.

Beograd, DNB. Kakor uradno poročajo, je bila dne 5. decembra pri Rači v srednji Srbiji v boju uničena komunistična šestorica. Pri tem sta padla dva moža srbske narodne straže.

V delavskem sloju je hrbtnica komunističnega gibanja

Ljubljana, 15. dec.

Na splošno vlada prepričanje, da se je jedro in vodilna plast slovenskega komunističnega gibanja nabrala iz izobraženstva ter zlasti iz takozvanih kulturnih krogov. Ta videz je nastal pač zaradi tega, ker je bilo izobraženstvo najglasnejši in najbolj hrupen eksponent Osvobodilne fronte, dočim so resnični voditelji stali v ozadiju ter iz ozadja vodili vse gibanje. A to mnenje je zmotno. Jedro, hrbtnica in vodilna plast komunističnega gibanja je ostala in bo ostala v delavskem sloju, ali kakor se izraža komunistična terminologija, v delavskem razredu. Delavski razred je od vsega začetka marksistične zamisli bodoče družbe določen za orodje, s katerim naj se izvede komunistična revolucija in s katerim naj se ta revolucija s pomočjo diktature delavskega razreda privede v tako imenovano »brezrazredno družbo«.

Zaničevani »kulturniki«

Videz, da je izobraženstvo vodilno v komunistični revoluciji, so komunisti tudi nalašč vzdrževali, da prikrivajo in zakrijejo svojo glavno udarno silo. V resnici pa so tako imenovani »kulturniki« le brezpomembna kasta med komunističnimi vrstami. Komunisti jih uporabljajo pač za nekako reklamo in vplivanje na javno mnenje. Dajejo jim tudi razne funkcije, ki pa so samo navidezne važnosti in dejansko nimajo kakšnega posebnega pomena. Postavljajo jih v »Plenum Osvobodilne fronte«, v »Izvršni odbor Osvobodilne fronte«, ki tudi nima tako važne besede v izvajanju komunistične revolucije, temveč služi le za nekako dostojno kuliso resničnih namenov komunistične stranke. Vso besedo pa ima komunistična stranka sama, v kateri je neomejen diktator delavski razred s svojimi od Kominterne določenimi voditelji. Ljubljanski kulturniki, ki so oddali med komuniste v hrbe, to dobro vedo in tega tudi nikjer več ne prikrivajo.

Delavski razred — nositelj evolucije

Komunistična stranka in z njo celotno komunistično gibanje se vedno trdno stoji na stališčih diktature proletariata nad vsemi drugimi sloji in stanov. Zato je razumljivo, da ima zlasti v pripravljalni in v revolucijski stopnji odločilno,

diktatorsko besedo in sestavlja hrbtnico komunistične stranke. To je važno dejstvo, ki se nam je ob hrupu in vrisku ljubljanskega komunističnega izobraženstva nekako zabrisalo, tako da smo videli glavno udarno silo komunistične stranke drugje, kakor pa je v resnici. Zato se bodo morali naši napori v tem smislu preurediti, v kolikor se že niso.

Stanje med delavstvom

Bahave besede Borisa Kidriča, ki jih je izrekel na zboru komunističnih odposlancev dne 1. oktobra 1943, češ da je komunistična stranka že 27. aprila 1941 imela v trdni posesti ves delavski razred, so sicer v nekem oziru utemeljene, v glavnem so pa izraz zmotnega misljenja. Resnica je ta, da ima komunistična stranka v delavskem sloju svojo glavno udarno silo in strankino hrbtnico, ni pa resnica, da bi bilo vse delavstvo vpreženo v voz revolucionarnega delovanja. To dokazuje zlasti sedanje stanje, ki je pokazalo, da je protikomunistična propaganda osvojila že mnogo izrazito delavskih okolij. Delavski sloj je bil namreč bolj kot vsak drug teroriziran od komunističnega strahovanja in zato je iz njegovih vrst prišlo najmanj vidnih znamenj odpora proti komunizmu. Veliko krivdo nosijo tukaj bivše strokovne organizacije, včevši nekdanjo »Jugoslovansko strokovno zvezo«, ki je bilo njih vodstvo

že zgodaj minirano od komunistične propagande. Delavstvo samo se je dolgo časa tej propagandi ustavljalo, a na vsa zadnja ob neprestanem pritisku podleglo, čeprav ne rado, sledeč lažnim obljubam in silnemu teroriziranju. Treba je potem ugotoviti splošno znano dejstvo, da so mnogi podjetniki sami dali povod za odpad delavstva od tradicionalne slovenske poti, ki je bila vedno nasprotna prevratnim idejam. Komunistična baharija z delavskimi sloji je torej le deloma osnovana.

Delavstvu se odpirajo oči

Dveletne skušnje so vzbudile tudi med delavskimi sloji močan odpor diktaturi komunistične stranke v njihovih vrstah. Danes moremo ob ugotovitvi, da predstavlja delavstvo še vedno hrbtnico in udarno silo komunistične stranke, ugotoviti tudi to, da so premočni odprli oči in začeli segati po zdravnih in resnih ukrepih, ki naj enkrat za vselej stro strahovanje komunizma med delavstvom. Temu delu delavstva, ki je že zelo številno, moramo nuditi oporo na dvojen način. Najprej ga je treba podpreti v njegovem lastnem prizadevanju, potem pa zlasti zadeti osrednje živce nasprotnega propagandnega in organizacijskega gibanja. S tem bomo hkrati izvršili ozdravljene delavskih slojev, istočasno pa ohranili glavno silo in hrbtnico vsega komunističnega gibanja.

Ozadje smrti strokovničarja Vrankarja

Dve leti je poteklo odkar je zločinska roka Osvobodilne fronte sprožila zahrbtnen strel, ki je uničil življenje delavskega strokovničarja in borca Vinka Vrankarja. Bolj kot kdaj koli prej vemo danes, da krogla, ki je pretrgala nit Vrankarjevemu življenju, ni bila namenjena samo njemu kot osebi, temveč je Vrankarjev umor značil začetek v srce celotnemu slovenskemu delavskemu sloju, kateremu je pokojni Vrankar posvetil vse svoje delo in vsa svoja prizadevanja.

Danes lahko izpregovorimo tudi o Vrankarjevi smrti odkrito besedo. Res je, da strokovni tajnik Vinko Vrankar ni bil moč brez napak, kakor je res, da ni nihče brez njih. Toda tem bolj res je, da ni padel zaradi svojih napak in res je

tudi to, da je bil Vrankarjev značaj tak, da je pri njem pod trdo orehovo lupino počivalo lahino jedrce — njegovo blago srce, ki se je v vsakem primeru ter vedno

Namen Stalinove »pogodbe« z Benešem

Stockholm, DNB. Moskovski radio in Reuter sta objavila besedilo pogodbe, ki sta jo sklenila Stalin in Beneš. Pogodba ima 6 členov, v katerih je zelo mnogo govora o »prijetljivosti« in »spovojnem sodelovanju«. V členu 4. karakterizirajo to »prijetljivo tesno sodelovanje« tako, da jamčijo »načelo obojestranskega spoštovanja neodvisnosti in suverenosti drugega« in »nevmešavanja v notranje zadeve druge države«. Ta člen je posebno zato značilen, ker odgovarja členu 5. pogodbe, ki jo je svoječasnno sklenila Sovjetska Rusija z baltskimi državami. Kakor se tudi tedaj ni Stalin držal teh svečanih obljub, tako se tudi gotovo ne bo čutil vezanega na zagotovila, dana v tem členu Benešu.

Vrednost pogodbe je že označena s pravkar skiciranim členom. Beneš se je torej izkazal kot vabilni, ki naj bo uporabljen vedno tedaj, kadar bo potrebno privabiti bedake na limanice. Pogodba naj priporoča Sovjetu kot lojalne sodelavce in zastre resnične boljševe načrte glede Evrope.

Beneš je že zdavnaj sanjal, da bi utrl Stalinu kot prvi pot v Evropo. Ko je še bil v Češkoslovaški republikli zunanjih ministrov, je podvel vse, da bi se priključil kremelskemu diktatorju. Boljševizem s svoje strani pa si je izbral Če-

in povsod trdilo za izboljšanje delavskega položaja.

Drugo obletnico smrti Vinka Vrankarja uporabljamo, da jasno in odkrito pomenimo vzrok njegove smrti. V bivši državi je bil Vrankar tajnik Saveza metalških radnikov, ki se je pozneje preimenoval v Zvezo kovinskih delavcev. Gotova ekstremistična struja v tem Savezu, katero je vodil tedanji strokovničar Franc Leskovec, ki je istopenen s sedanjim zloglasnim komunističnim voditeljem Petrom Strugarjem, je hotela, da Savez metalških radnikov postane žarišče komunistične propagande in komunističnega udejstvovanja v Sloveniji. Pokojni Vrankar je pravočasno spoznal nakane sodeluga Leskovskega in je proti zmotni ideji, ki jo je Leskovec zastopal, nastopil s samo njemu lastno samozvestjo in odločenoju ter odkrito povedal, da noče in ne nudi, da bi Savez metalških radnikov zaplul v komunistične vode. Vrankar je že tedaj prav dobro vedel, kakšno nevarnost predstavlja komunizem za slovenski narod in za slovensko delavstvo. Upri se mu je kot klen značaj in kot človek, ki ve kaj hoče. Ravno zaradi tega, ker je bil Vrankar sam sebi dosleden in ker je hotel pozitivno graditi in tako ustvarjati osnove bodočega novega reda, je njegov kleti komunistični sovražnik Peter Strugar izdal ukaz, da ga zahrbtno ustrelijo. To je bil prvi umor, ki so ga brezbarodni komunisti zagrešili nad slovenskim delavstvom. V dveh letih je sledilo Vrankarju še na stotine in tisoče malih ljudi, delavcev, ki niso imeli drugega, kakor gole roke za preživljanje. Vinko Vrankar in ostali slovenski delavci, ki so mu sledili v mučeništvu, so danes slovenskemu delavstvu svetli vzori junaštva, obenem pa resen opomin, da naj delavstvo končno vendar spozna pravo pot in pravilnost nafa, katere je zastopal Vinko Vrankar, namreč: Rešitev socialnega vprašanja je v graditvi in delu, ne pa v breznačelnem uničevanju in zverinskih umorih

Krivi preroki

Še na višku svojega udejstvovanja je on predstavil učencem svoj položaj božjega Gospodstva nasproti stari zavezi: Mozes in Elija se pojavljata ob njegovi strani s vlogami služabnikov in priča za njegovo božjo oblast nad predstavniki zakona in prerošja. Primerjamo izjavo v pismu Hebrejem: »... večje slave je on vreden nad Mozesom. ... Mozes je bil zvest v vsej njegovi hiši kot služabnik... Kristus pa je kot sin nad svojo hišo.« (3, 3—6) Z »svojo oblastjo«, ki mu je dana »v nebesih in na zemlji« pošilja svoje poslane (Mt. 28, 18), davši jim zakonodavno in sodno oblast s sankcijo nebes v novem občestvu. (Mt. 18, 8.)

Apostoli so napravili tudi s soboto po svoji oblasti. Seveda so v začetku hodili v tempelj in praznovali soboto s počitkom, kar je za rojeno žide v židovski deželi razumljivo; a so delali samo, dokler so imeli namen, žide privabiti, ne pa jih zaliti. V sinagoge so zahajali, da bi seznanjali zbrane žide in druge goste z novim naukom. (Ap. dela 17, 18, 4.) Ko pa se je po prvem razširjenju evangelija tudi med pogani morala pokazati zamenjava stare zaveze in postave, je bilo zanje kaj razumljivo, da imajo pravico ukrepati z novim redom.

Apostolski koncil je jasno poudaril, da nima sobota ali kakršna koli starozakonska ustanova za zveličanje privrženec Kristusovih nobenega pomena. Kakor obreza ne, tako tudi sobota ne sme biti krščanska dolžnost: »Odlučil je namreč Sveti Duh in mi z njim, da vam ne nalagamo nobenega bremena več kakor te-le potrebne reči: da se držite tega, kar je darovano malikom, in krvi in mesa zadušenih živali in nečistovanj.« (Ap. dela 15, 29.) Torej nič več sobote, nič več obrozovanja.

Poslej vidimo, kako apostoli s svojimi občinami obhajajo po nedeljah Evarhistejo: »Ko smo se prvi dan v tednu zbrali k lomljenju kruha...« (Ap. dela 20, 7) — čitamo o mladi občini v Troadi. Tako je bila tudi zbirka prvi dan v tednu, seveda — ker so bili vsi zbrani pri božji službi (1 Kor. 16, 2.) V Razodetju 1, 10 je »Gospodov dan« izrazito omenjen kot znana krščanska ustanova. Na »Gospodov dan« je imel Janez prikazen, ki mu je dala povod, da je razodeto zapisal.

S tem se ujema razločno navodilo tako imenovanega »nauka dvajstotice apostolov«, ki je najstarejši cerkveni red, ker je iz apostolskega časa: »Na Gospodov dan se zberite k lomljenju kruha in zahvali in priznajte si med seboj grehe, da bi bila vaša daritev čista.« To ni sobota, pa tudi ne izlet čez hrib in dol!

Prav tako pravi Ignacij Antihijski, ki je umrl leta 107, da je praznovanje sobote, ki med židovskimi kristjani menda še ni bilo pozabljeno, — protikrščanski judaizem. (Magn. 9.)

V pismu Barnabe, ki je praktična skla poslancina iz dobe okoli leta 110, beremo v 15. poglavju: »Pravo posvečevanje sobote je v tem, da se z milostjo opravičujemo. Vaših mlajev in vaših sobot ne marame, pravi Izaija (1, 13). Glejte, kako je to: Sobote, ki jih imate vi, mi niso všeč, ampak sobota, ki sem jo jaz napravil, začetek novega reda. Zato praznujemo dan po njej sebi za veselje, ker je na ta dan vstal Jezus od mrtvih.«

Tako je torej. A adventisti sedaj pravijo, da jih praktičanstvo nič ne briga. Oni se hočejo držati samo Jezusa Kristusa. A od koga bi ti ljudje kaj vedeli o Jezusu Kristusu, ako ne bi prikristjani popisali vse o Jezusu, pa pisma varovali pred ponaredbami in jih povežali v zbirko ter napravili »kanone« uradnih krščanskih spisov?

Barnabo ali kakega drugega starokrščanskega pisca izven svetopisemskega kanona navajamo samo za pričo apostolskega verovanja, oziroma apostolskih uredb. Takega svedoka adventisti ne morejo odpraviti s praznim besedičenjem.

(Dalje)

Izredna delitev živil za praznike

Za božične praznike bodo razdeljena potrošnikom sledeča živila, oz. približki:

1. v mestu Ljubljani na odrezke navadno živilske nakaznice, izdane od Mesnega preskrbovalnega urada za mesec december:

1 kg fižola in 1 kg graha na odrezek št. 660c;

250 gr sladkorja na odrezek št. 659c;

4 decilitre žganja na odrezek št. 666c.

Te dodatke bodo dobili upravičenci v dnevih od 20. dec. do 3. jan. pri svojem stalnem trgovcu, t. j. pri onem trgovcu, kateremu so oddali glave živilskih nakaznic za mesec november.

2. V ostalih občinah, v katerih se razdeljujejo živilske nakaznice:

4 decilitre žganja na odrezek št. 659c; navadne podeželske živilske nakaznice za mesec december pri trgovcih v času, katerega bo določil vsak preskrbovalni urad za svoje področje.

GOSPODARSKE VESTI

Danska žetev. Kopenhagen, 9. dec. Danski statistični urad nam sporoča nove podatke o uspehih letošnje žetve: letos je dosežen višek 6,3 milijonov kilogramov napram lanskeoletni žetvi. 1. višek tvorijo: 4,8 milijona sena, 0,8 žita, in podzemeljski plodovi 0,7 milij. Žetev pšenice znaša 1,8 milijonov hektokilogramov, kar znaša okroglo devetkrat več kakor leta 1942 — še vedno pa mnogo manj, ko v letih 1934 do 1938, ko je bil dosežen povpreček 3,8 milij. Žetev rži znaša 5 milij. hektokilogramov — razlika lanskega leta znaša 1 milijon; v letih 1934 do 1938 pa je bilo doseženih le 2,6 milijona. Žetev ječmena znaša 12,7 milijonov napram 13,9 leta 1942 in 11 milijonov v letih 1934 do 1938.

Nova valuta na Filipinih. Na Filipinih nameravajo uvesti samostojno valuto in v ta namen ustanoviti tudi samostojno emisijsko banko.

Nova oblika kartelov v Franciji. V Franciji je izšel nov zakon o kartelih, ki loči vse kartele v dve skupini: strokovni organi in strokovne družbe. Strokovni organi imajo predvsem naloge upravne narave in so n. pr. isto kot trgovske

Samo toliko sem Vam hotel povedati, gospod urednik! Saj te ugotovitve ne potrebujejo prav nikakega pojasnila!

Prodajne cene za vsa omenjena živila in žganje so maksimirane. — Trgovci, ki bi zaradi kakršne koli ugotovljene zlorabe pri prodaji zgoraj naštetih živil izgubili zaupanje prehranjevalnega zavoda, bo ta odvzel nadajno prodajo racioniranih živil.

Zbrane odrezke za vsa ta živila naj ljubljanski trgovci predložijo Prevodu, Gosposka 12/1, odseku za kontrolo odrezkov, soba št. 10 in 11, dne 7. jan. 1944 v dopoldanskih uradnih urah v zapечатeni kuverti. Odpiranje kuvert in štetje odrezkov bodo izvršili uradniki kontrole v prisotnosti zastopnika Združenja trgovcev.

Obvestilo mesarjem

Vsi mesarji morajo biti zaradi dodelitve mesa v petek, 17. t. m., točno ob 8. uri na mestni klavnici.

Vsi mesarji morajo prineseti odrezke št. 662 brezpogojno v ponedeljek, 20. t. m., do 17. ure na Prevod, Gosposka ulica 12, I. nad., soba št. 10.

Radi bi za božič napravili veselje

sinu, hčerki, nečaku, pa ne veste kako, ker mnogo ne morete utrpeli.

Za 35 lir dobite že krasni

roman z 200 slikami

» I V A N H O E «

vsej državi, torej ga decentralizirale. Nekateri zavodi so premostili iz svojih sredstev kreditne oddelke, ki lahko delajo nemoteno naprej. Tresorji berlinskih bank so vzdržali in vsebina tudi ni trepla zaradi vročine Vrednostni papirji so ostali v tresorjih intaktni in zaradi tega se je tudi borzni promet lahko hitro obnovil.

Prva podzemna železnica v Čilu. V Santiagu de Chile se ukvarjajo sedaj s mislijo, ustanoviti družbo za podzemeljsko železnico. Za gradnjo železnice bi bilo potrebnih 210 milijonov pesov. Podjetnikom bo vrženo uspešno, zagotoviti si potrebno podzvo v Buenos Airesu samem, ker so se nekatera velika podjetja že začela zanimati za projekt in njega uresničenje.

Nova finska notranja posojila. Finska vlada je sklenila izdati za leto 1944 štiri državna posojila v skupnem znesku treh milijard finskih frankov.

Urednik Slovenca Viktor Cenčič

Zopet je posegla smrt v vrsto slovenskih mož, ki so vse svoje dolgoletno in požrtvovalno delo posvetili slovenskemu časopisu, enemu najizrazitejših meril za kulturo našega naroda. Delo pri slovenskem časopisu je bilo že od nekdaj naporno. Bilo pa je vedno tudi častno javno opravilo, zvezano z odgovornostjo, ki jo na svoja ramena prevzame vsak, ki hoče s pisano besedo kazati pravo pot naroda. In v taki javni službi je nad štirideset let delal priden kakor čebela in vztrajen do zadnjega urednik »Slovenca« Viktor Cenčič, ki je še letos sredi poletja za svojo uredniško mizo v krogu drage družine in ob čestitkah uredniških in stanovskih tovarišev ter premmogih prijateljev in znancev obhajal šestdesetletnico. Kljub temu, da mu je zadnja leta bolezen večkrat nagajala, kljub temu, da ga je priklenila na posteljo, kljub temu se je vračal nazaj k svojemu poklicnemu delu, ki ga je tako ljubil. V tork zvečer pa mu je smrt po daljšem trpljenju za vedno zatisnila oči.

Ko danes žalujejo za dragim gospodom Viktorjem Cenčičem številni prijatelji in znanci, se ga posebej s spoštovanjem in žalostjo v srcu spominjajo vsi njegovi uredniški tovariši iz uredništva »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, dalje posebno stanovski vrstniki vse drugih časopisov kakor tudi ves časnikarski mlajši rod, ki si

bo pridnega in vztrajnega slovenskega časnikarja, kakršen je bil neumorni Cenčič, rad vzel za zgled. Koliko prijateljev in koliko hvaležnih spoštovalcev je imel rajni, nam ni treba posebej poudarjati, saj bo to najlepše pokazala njegova zadnja pot k Sv. Križu. Rajni Viktor Cenčič leži na Zalah v kapelici sv. Krištofa, na zadnji poti pa ga bomo pospremili v petek popoldne ob dveh.

Na njegovo tovariško in požrtvovalno delo pa bo z veliko hvaležnostjo zrla zlasti tudi naša časnikarska stanovska organizacija, katero je pomagal ustvarjati in je dolga leta kot podpredsednik in član odbora vodil usodo slovenskega Novinarskega društva. Bil je med prvimi odborniki slovenskega časnikarskega društva že med prvo svetovno vojno. Prav tako je zelo mnogo pomagal pri zadrugi Novinarski dom. Vse to delo pa je vršil z veliko zavestjo socialne povezanosti in ljubezni do vsega slovenskega časnikarskega stanu.

Ko izrekamo užalošeni gospej, hčer kam in sinovom rajnega gospoda Viktorja Cenčiča naše iskreno sožalje, od srca želimo, da bi mu Najvišji Urednik zapisal v knjigo življenja milostno sodbo in najlepše plačilo za njegovo lepo življenje in zgledno delo. Počivaj v miru, dragi Viktor!

Novo mesto objokuje svoje najboljše sinove

Pavlič Jože, Verbič Jurij, Grile Alojzij, Šonc Viktor in Sitar Jernej so v dneh komunističnega divjanja prelili kri za svoje prepričanje

Poročali smo že o smrti, ki so jo morali prestopiti nekateri najboljši sinovi Novega mesta zaradi svoje poštenosti, zaradi svojega narodnega in verskega prepričanja. Ti so: Pavlič Jože, bivši računski inšpektor, Verbič Jurij, trgovec in čevljarški mojster, Grile Alojzij, trgovec, Šonc Viktor ter Sitar Jernej.

Pavlič Jože

Bil je eden najsimpatičnejših mož v Novem mestu. Kamor koli je prišel je bil smeh in zabava. Bil je pravi Gorencec, odkrit in vesel, pa če so bili časi še tako težki in če je imel še toliko skrbi in dela.

Rodil se je 16. marca 1897 v Ljubljani, nakar je po končani ljudski šoli odšel na učiteljsko, kjer pa je moral študij prekiniti zaradi vojne. Po povratku iz vojne je dokončal svoje študije in odšel v službo k škoti Akasoviču v Djakovo, kjer je opravljal posle v zvezi z njegovim gospodarstvom. Tu se je poročil z gospo Pavlo roj. Keller, doma iz Šida. — Potem ko so bile organizirane oblastne samouprave, je prišel nazaj v Slovenijo za računovodjo na Kmetijsko šolo na Grmu. Tu je potem služboval do svoje smrti, nazadnje kot višji računski inšpektor.

Mislimo, da ni fanta ali moža v naši ožji domovini, ki bi ga ne bil poznal. Bil je eden najboljših telovadcev in je kot tak nastopal v svoji zgodnji mladosti na raznih mednarodnih prireditvah. S svojo elegantno postavo je kot telovadec povsod zbujal izredno pozornost. V kasnejših letih, ko se ni več toliko bavil s telovadbo in športom, pa je nastopal vedno kot sodnik na raznih domačih in mednarodnih športnih in telovadnih prireditvah. Med svojimi prijatelji in znanci je bil izredno priljubljen zaradi svoje družabnosti.

Sicer se pa pokojni Pavlič ni javno udeleževal; živel je kot gori omenjeno le za šport in telovadbo, službo in družino. Bil pa je odločen protikomunist in je to ob vsaki priliki tudi poudaril. Zaradi tega je vso javnost izredno presenetilo, ko je zvedela, da so ga komunisti aretirali in da so ga tudi potem, ko so izpustili druge jetnike, edinega pridržali v zaporu. Vsi tisti, ki so poznali komunistične metode, so takoj vedeli, da Pavlič ne bo prišel več iz zapore in da bo moral zaradi svojega prepričanja v smrt.

Danes pok. Jože mirno počiva v lepi dolenski zemlji, ki je sedaj vsa okropljena z mučeniško krvjo lastnih sinov. Vsi pa, ki smo poznali pokojnika, ga bomo ohranili v trajnem in najlepšem spominu.

Pavlič Jože

Verbič Jurij

Verbič Jurij

Rodil se je 6. nov. 1905 v Splitu in se je po končani ljudski šoli posvetil čevljarški obrti. Leta 1931. je otvoril samostojno obrt. V zadnjih 4 letih pa je vodil trgovino z usnjem.

Pokojni Jurij Verbič je bil vzor pravega Slovenca in katoličana. Po svoji naravi dobričljak. Jeklen značaj, to je bila njegova odlika. Živel je le za dom. V javnem življenju se ni udeleževal, dasi je čvrsto branil svoje protikomunistično prepričanje in ga vedno javno pokazal.

Bil je izredno marljiv. Edino temu se je moral zahvaliti, da je svojo obrt in trgovino iz skromnih početkov dvignil na lepo višino. Leta 1932. se je poročil z Juliano Kastelic iz Zabe vasi, s katero je živel v izredno skladnem zakonu.

Nihče seveda ni mislil ko so komunisti prišli v Novo mesto, da bodo segli tudi po njegovem življenju. Dasi je bil odločen protikomunist, se vendar ni nikjer udeleževal. Njegova smrt pa ravno kaže najboljši nazor, da komunisti niso ubijali le tiste, ki so branili svoje domove z orožjem v roki, temveč predvsem tiste, za katere so vedeli, da so odločni narodnjaki in štebri zdravega naroda.

Pokojni Jurij bo ostal nam vsem v spominu kot svetel vzor.

Grile Alojzij

Pokojnik je bil rojen 18. julija 1895 v Mošnjah na Gorenjskem. Po končani ljudski šoli se je izučil sedlarske obrti in je potem kot pomočnik delal nekaj let na Koroskem in v Ljubljani. Po končani vojni se je naselil v Novem mestu, kjer je vodil čevljarstvo in trgovino z usnjem ter čevljarškim potrebščinami.

Pokojni Grile je bil tudi eden najodločnejših katoliških mož v Novem mestu. Podpiral je katoliško gibanje, sicer se pa javno ni udeleževal in je živel le za številno družino, za svojo obrt in tr-

OBVESTILA PREVODA

Prodaja mesa na odrezek št. 662

Potrošniki bodo dobili pri svojih mesarjih v soboto dne 18. t. m. 10 dkg govejega mesa proti oddaji odrezka št. 662 decembrske živilske nakaznice, izdane od mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani.

Jabolka za mladino

Od 16. do 23. t. m. se bodo razdeljevala jabolka na odrezek št. 9 decembrske dodatne živilske nakaznice za mladino do 9 leta starosti po 2 kg na osebo (nakaznica GMa in GMB).

Jabolka bodo delile sledeče trgovice: F. Nickelsbacher (Pražakova ulica) in trgovci s sadjem na debelo (Lingarjeva ulica).

Prodaja bo po naslednjem redu: 16. dec. črke A—C, 17. dec. črke D—G, 18. dec. črke H—K, 20. dec. črke L—O, 21. dec. črke P—S, 22. dec. črke T—Z in 23. dec. črka Z in zamudniki.

Kostanj za mladino

Od 20. do 23. t. m. se bo razdeljevala kostanj na odrezek št. 1 decembrske dodatne živilske nakaznice (GMC) za mladino od 9.—18. leta starosti po 1 kg na osebo.

Kostanj bodo razdeljevale sledeče trgovice: Gospodarska zveza (Maistrova ulica), Kmetijska družba (Novi trg), Gospodarska zadruga (Bleiweisova c.), Nabavljalna zadruga drž. uslužbenec (Vodnikov trg), Nabavljalna zadruga drž. železničarjev (Cesta soške divizije), I. Delavsko konzumno društvo (Kongresni trg), B. Pevec (Medvedova ulica).

mesto zaupano prav zaradi njegove poštenosti in natančnosti v službi. Udeleževal se je tudi v prosvetnih in narodnih organizacijah, kjer je vedno postal čez glavo.

Leta 1932. se je poročil in je imel v zakonu 6 otrok. Nekaj dni preden so prišli komunisti v Novo mesto in ga aretirali sta se mu rodila dvojčka, katerih je bil prav vesel. Tudi njega so vodili po raznih zaporih in ga skupno z ostalimi usmrtili. Razumljivo je, da je njegova smrt pomenila težko izgubo za ženo in male otročke, ki jih je pokojnik neizmerno ljubil in skrbel zanje res kot prvi in vzorni družinski oče.

Vsi pošteni Novomeščani ne bodo nikdar pozabili na te moške, saj so bili vsi pošteni in od nog do glave.

Sitar Jernej

Sitar Jernej je bil rojen 1. 1904. v Smihelu pri Novem mestu. Po končani osnovni šoli se je posvetil mizarstvu. Živel je res za svojo obrt in tako mu je uspelo, da si je s trudom in z izredno marljivostjo ustvaril veliko mizarstvo podjetje, ki ni bilo znano samo v Novem mestu in okolici, temveč po vsej Sloveniji. — Se kot pomočnik je bil agilen član telovadne organizacije, bil je dolgo vrsto let načelnik naraščajo in mladev, med katerimi je zlasti razvil močno protialkoholno gibanje. V kasnejših letih pa se je agilno udeleževal v raznih obrtniških organizacijah, kjer je zavzemal vedno važna mesta. Sploh je v zrelejših letih delal za prosope lastnega podjetja in vsega obrtništva v Novomeškem okraju. Bil je poznan med obrtniki kot pošteni in zaveden strokovni delavec. — Zapušča ženo s 6 nepreskrbljenimi otroki. Podjetje, ki je bilo res moderno, so mu komunisti izropali tako, da je ostala žena sedaj brez vsega.

Tudi pokojni Sitar je bil odločen katoliški mož in velik narodnjak. Bil je pošteni in od nog do glave. Razen udeleževanja v obrtniških in verskih organizacijah se javno ni udeleževal, kar je povsem razumljivo, ker je bil v svojem podjetju izredno zaposlen.

Kmalu po prihodu komunistov v Novo mesto je bil aretiran in potem pripeljan v novomeško občinsko zaporo skupno s tainikom novomeške glavarstva G. Webletom Francetom. Ob prihodu slednjega v zapor je eksplodirala bomba, ki je bila podstavljena pri vratih očiščeno zato, da bi takoj, ko bi se vrata odprla, eksplodirala. Zaradi eksplozije bombe je bil pokojni Sitar ranjen, nakar je odšel v bolnišnico in potem domov. Ko je ozdravel toliko, da so ga lahko gibal, so ga komunisti zopet aretirali, ga vodili po zaporih in končno usmrtili. Tudi on je padel izključno zaradi tega, ker je bil veren katoličan in mož na mestu.

Iz gospodarstva

Razvodnjeno meso. Stockholm, dne 11. dec. Velika pričakovanja, ki so jih gojili angleški strokovnjaki od poizkusa razvodnjene mesa, niso izpolnila. Zaradi pomanjkanja ladij s hladilniki so bili izvozniki mesa v Ameriki prisiljeni v zadnjem času pošiljati v Anglijo čim več suhomesnatih izdelkov, ki pa tudi niso bili vedno uporabljivi. Zaradi tega so pričeli poizkušati z odstranitvijo vode iz mesa ter tako meso potem prepeljati na ladjah v Anglijo. Toda to meso ni našlo mnogo odziva na angleškem trgu, ker je bilo tudi precej drago. Stroški prevoza in predelevalne znašajo nekako 29 peninj za funt teže. Razen tega je težkoča še v tem, da je za razvodnjenje mesa uporabljivo le najboljše meso.

Vinska trta namesto gumijevega drevesa. Lizbona, 11. dec. V iskanju pridobivanja gumija iz rastlin so odkrili na Haitiju neko vrsto vinskih trt, iz katerih naj bi pridobivali gumi, nam sporoča vest iz New Yorka. V ta namen so na Haitiju nasadili do konca oktobra t. l. 32.000 akrov s to vrsto vinske trte. Do konca leta pa bodo nasadili še 85.000 akrov. Ta trta uspeva v precej visokih legah.

Mešanje lanenega olja z bencinom. Buenos Aires, 11. dec. Argentinska vlada je sklenila mešati laneno olje s težkim oljem ter to mešanico potem uporabljati kot pogonsko sredstvo. Kapaciteta argentinskih tovarn olja znaša 2 milijona ton.

Krupp kot družinsko podjetje. Izšel je poseben ukaz Führerja, po katerem ostane trdka Krupp še naprej družinsko podjetje in bo nasledstveni red za to podjetje posebej urejen. Vsakokratni lastnik podjetja bo lahko imel ime Krupp pred svojim družinskim imenom.

KULTURNI OBZORNIK

Nova knjiga Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Dr. techn. Milan Vidmar:

Veletransformatorski problemi.

Izdala Akademija znanosti in umetnosti kot publikacijo matematično prirodoslovnega razreda. V Ljubljani 1943.

Gradnja električnih strojev, seveda tudi transformatorjev, se pokorava raznim zakonom. Graditelj mora upoštevati fizikalne zakone, kakor n. pr. zakon indukcije, ki je sploh osnova vsem električnim strojem. Graditelj mora upoštevati tudi fizikalne zakone, ki so jim osnova lastnosti materiala, torej trdnost materiala in njegove tehnološke, obdelovalne lastnosti. Vsi ti razni zakoni pa ne zadostujejo za enoumno rešitev osnutka. Pokaže se, da je vsaka zahtevana konstrukcija rešljiva na nešteto načinov. Transformator določene moči na pr. se lahko zgradi z veliko železa in malo bakra in narobe. Očitno mora v omenjene fizikalne zakone poseči še nekaj drugega, kar določa končnovaljivo rešitev, to so gospodarske zahteve, zahteve, ki jih po-

stavlja življenje človeka, njegovo gospodarstvo, njegovo udejstvovanje.

Avtor, ki je napisal mnogo znanih strokovnih knjig, posvetil mnogo člankov raznim problemom (od tega 5 knjig in menda 60 člankov samo problemom transformatorja) se v pričujoči publikaciji Slovenske Akademije znanosti in umetnosti posveča tem vprašanjem in v svojo znano in večjo roko napiše odgovor na vprašanje: Katera konstrukcija transformatorja določene moči je pravilna rešitev izmed mnogih možnih? Boš v zvezi s posegom gospodarskih zahtev v konstrukcije električnih strojev vobče in transformatorjev še posebej postane razumljivo, da se pretežno del knjige »Veletransformatorski problemi« bavi z gospodarskimi osnovami transformacije, z gospodarskimi zakoni konstrukcije.

Tehniku se pred očmi razvija cela zgodovina tega vprašanja. Prvi primitivni gospodarski zakon, ki je posegal v transformatorske konstrukcije, je zahteval enake transformacijske stroške za železni in za bakreni del transformatorja. Prvi konstruktirji so mislili samo na gradbene stroške, na statični del transformacijskih

stroškov, ki jih povzroča kapitalna služba lastniku transformatorja, t. j. obresti in odpisovanje vloženega kapitala. V dobi nebrzdanega kapitalističnega gospodarstva je moral misliti industrijalec, ki se je posvetil električnemu gospodarstvu, predvsem na najbližje stroške, ki mu jih je bilo treba plačati, in to je bila baš kapitalna služba. Pa saj mu tudi razmere električnega gospodarstva niso dopuščale drugega pogleda. Nerazvito omrežje elektrarn, mal konzum z izrazitimi večernimi lučnimi koničami je nujno prevladil čim večji del kapitalnega bremena transformacijskih stroškov na žive, na dinamične stroške, na izgube. V interesu podjetnika je bila nabava cenenejšega transformatorja, da je bila kapitalna služba čim manjša. Zato se ni oziral na žive stroške izgub, saj mu je bilo itak vseeno, ali je njegova elektrarna obremenjena za nekaj kilovatov več ali manj, ali izkaže letno nekaj več ali manj kilovatov ur izgub, posebno, če je bila vodna. Saj je voda sicer uhajala preko jezov neizrabljena. Dokler ni bila elektrarna izrabljena do meja svoje zmogljivosti, izgube transformacije niso igrale odločilne vloge v električnem gospodarstvu.

Razvoj človeškega gospodarstva je prinesel kolektivizacijo elektrarn, medsebojno povezanost v svrhu medsebojne pomo-

či in medsebojne dobave električne energije. Daljnovidni visoke napetosti večjeje elektrarne v velikih razdaljah, z raznimi bremenskimi karakteristikami in z raznimi naravnimi viri energije, vodnimi in toplotnimi, stalnimi in nestalnimi. To omogoča vsekakor čim bolj enakomerno obremenitev elektrarne, kar je ideal, čim racionalnejšo izrabo. Tudi izgube so prišle do svoje gospodarske tehtnosti, saj je razumljivo, da gospodarstvo sodelovanja, načrtno gospodarstvo, ne more računati s stroški in s kapitalno službo enega samega leta, s stroški tako rekoč iz rok v usta, temveč mora upoštevati tudi dinamične stroške, stroške transformacijskih izgub, ki se naberejo v več letih do nadkritične višine.

Prvotni gospodarski zakoni, ki so določali najdaljši osnutki transformatorja, so se zato izpremenili, dobili drugo obliko. Osnovna zahteva teorije idealnega osnutka transformatorja se danes glasi: Obresti in odpisi naj zasedejo eno četrtino, energijske izgube v železu tri osmine, energijske izgube v bakru pa ostale tri osmine celokupnih transformacijskih stroškov. Energijske izgube v železu morajo v živem obratu letno stati 1,5 krat toliko kot obresti in odpisi gradbenih stroškov. Avtor, ki je že v svojih drugih publikacijah sledil s teorijo prak-

tičnemu razvoju in mu obratno tudi kazal pot, je v »Veletransformatorskih problemih« razvil omenjene najnovejše izsledke gospodarske teorije transformacije in podal o celum vprašanju tako zaokroženo sliko, kakor izgleda že zaokrožen celotni razvoj cele transformatorske panoge, ki se očitno blizu svojemu zaključku, okostenelemu vsak dan bolj in bolj v — normah.

Le še veliki, potujoči transformatorji, predstavljajoči premično obratno rezervo, ki jo lahko obratovodja po potrebi pošlje sem ter tja, le še veliki transformatorji se razvijajo v določenih smereh, boreči se s skrajnimi merami, ki jih transformatorju dopušča neizprosni profil železnice. Rešili so problem resonance z daljnovidni, ne samo za enobavne sinusove napetosti, temveč tudi za višje harmonične 3. in 7. vrste, da tudi za višje harmonične 5. in 7. vrste, kar se je posrečilo tako rekoč mimogrede s peterostebeno konstrukcijo jedra. Zaključek razvoja — to pa je dosegljiva moč, ki jo diktira moč izrajenega naravnega vira energije, razdeljena na določeno število prenosnih sistemov in smeri.

Predaleč bi šlo, ako bi se pečali s podrobno strokovno oceno knjige, edinstvene, prve v naši slovenski strokovni literaturi. Taki oceni je mesto v strokovni re-

Darovi frče iz železniških vagonov

Gospod Jakob je velik ljubitelj prirode. Rad se sprehaja v Tivoliju. Nedavno je šel po Adlešičevi aveniji, kakor imenujejo nekateri lepo cesto ob železniški progi od Lattermanovega dvorovca tja do tivolskega ribnika. Opazoval je, kako je bil »notranje« sila nabasan potnikov. Videl je tudi, kako so veliki in mali paketi in zavoji frčali iz vagonov na prostore ob progi. Neki gospod, tip premetene verzičnika je vrzel prav velik zavoj. Možakar pa se je bil zelo zmotil in zavoj ni prišel pravemu čkalu v roke. Pobrjal ga je neki skromen delavec, ko je zavoj tik njega pred nože prilotel, kakor da bi ga neznan

sila vrgla izpod neba. Delavec je zavoj pobral. Bilo je v njem nad 10 kg sveže slanin in prav toliko lepega svinjskega mesa. Gospod Jakob je delavcu iz srca privoščil nepričakovani dar. Ne daleč od avenije pa je nekdo drugi nestrno čakal in čakal da prifrči zavoj iz vagona. Zaman. Pozneje žal sta z gospodom verzičnikom žalito ugotovila, da je bil zavoj pregrzan vržen iz vagona in da je prišla svinjska dobrina nepoklicanemu v roke. Pravijo, da večkrat frče iz železniških vagonov slični drugi darovi, kakor moka, jabolka, meso, krompir itd. Kaj hočete, čez Tivoli je pač krajša pot domov.

Vsakdanja ljubljanska kronika

Predavanje prof. Vebra v Nemški akademiji

V torek je predaval v okrilju Nemške akademije v Ljubljani univ. prof. dr. Fr. Veber o filozofskem problemu »Kant in naš čas«. Predavatelj je omenil, da je o Kantu izšlo že toliko literature, da je težko danes povedati o njem še kaj novega in izvirnega, zato pa hoče samo v kratki analizi podati duha današnjega časa ter njega razmerje do Kanta. Nato poda lepo oznako danes novega evropskega duha, ki pomeni življenjski optimizem in idealizem, ki je v velikem nasprotju protizivljenjskemu materializmu tako v prejšni kakor v sedanjosti. To nasprotje materialističnega in idealističnega človeka je prof. Veber označil v raznih prerizih, tako v miselnem kakor socialnem, kjer se je stari nazor zavzel za razred, novi pa za stan, za preprostost mnogovrstnosti. Označil je dva tipa človeka, katerega eden je naravoslovski, drugi pa zgodovinski, eden teži h kozmosu, drugi k človeku (kozmoantropocentričen in antropocentričen, eden materialističen, drugi idealističen. Pa tudi razmerje antropocentričnega človeka je lahko dvojno: z ozirom na človeka: absolutno, ali relativno. Današnja doba je doba dejanja življenjskega dinamizma. Nato se ozre na principe kantovske filozofije in ugotavlja, da je Kant izšel sicer iz prirodoslovnega gledanja na človeka, toda kmalu prišel do zgodovinskega ter je postavil prvi človeka v središče filozofije. Prebral je njegov znani citat, kjer pravi, da občuduje nebo nad sabo in vest v sebi, kot dva največja principa, ki dajeta človeku človeško vrednoto in smisel. Tako je Kant prvi poudaril razum in dejanje ter na človeku zgradil prvi filozofski sistem. S tem je postal predhodnik današnjega. Na veri v človeka grajenega novega evropskega duha, ki ga živimo, in ki poudarja vrednost človeka, novo socialno skupnost in daje poudarek na celoto. Predavanje, ki smo ga sami po vrhu skušali dojeti v teh besedah, je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Predavanja so se udeležili zastopniki nemške vojaške moči, zastopnik pokrajinskega predsednika, zastopnik ljubljanskega v. d. župana ter drugi.

Razne nesreče in neizgode

V Parmovi ulici št. 58 stanujoča zasebnica, vdova Justa Klopčičeva je na hodniku spodrsnila in si zlomila desno nogo. — V Stefanovi ulici št. 24 stanujoča raznašalka časopisov, 67-letna Ursula Mrakova je padla in se hudo poškodovala po glavi in drugod. — Zena železniškega upokojenca, 72-letna Marija Blažičeva si je pri padcu po stopnicah zlomila desno roko. — Pri cepljenju drv se je v desno nogo usekal 45-letni delavec Alojzij Kovačič. — Posetnica 52-letna Marija Zoretova si je pri padcu namolila desna rebra. — Bratec je v Črni vasi na Barju po nesreči udaril s sekiro po glavi svojega 9-letnega brata Jakoba Škafarja. — Na Ježici se je v vrelo vodo oparil po nogah 2-letni delavec sin Janez Spend. — V desno roko se je s šipo urezal 16-letni si krojaškega mojstra Ivan Muršič v Ljubljani. — Amalija Merlakova, 50-letna žena policijskega stražnika se je usekala v levo roko, ko je cepila drva. — Z vrelim mlekom se je poparil po obrazu 11-letni sin šolskega upravitelja na Barju Ivan Grčar.

Nekaj za vremenarje

Poznana sta stara vremenska izreka, da traja takšno vreme, kakršno je bilo na dan 40 mučenikov spomladi, skozi 40 dni in da traja tudi 40 dni takšno vreme kakor je bilo na dan sv. Medarda v juniju. Malokomu pa je znan vremenski izrek, ki se nanaša na dvanajst dni pred Božičem. Stari vremenarji si v tem času od 13. decembra tja do Božiča vsak dan skrbno zapisujejo, kakšno je bilo vreme. Zatrjujejo, da pomeni vsak dan pred Božičem gotov mesec v letu in tako nekako skušajo v glavnih obrih napovedati vreme za prihodnje leto po mesecih. Začeli so z zapiski v ponedeljek, 13. t. m. Ta dan odgovarja januarju prihodnjega leta, naslednji dan 14. december februarju, 15. december marcu itd. Kakor so mnenja ti stari, izkušeni vremenarji, bo prihodnji januar razmeroma mli in ne prehuho mrzel. To si pač želimo vsi Ljubljanci, zlasti revnejši sloji, ki niso dobro založeni s kurivom. Vsekakor imamo letos v decembru kaj lahkega mraza in mlo vreme. Barometer je v sredo dosegel rekordno visoko stanje, namreč 777.2 mm. Se višje stanje sta letos zaznamovala 19. februar in 5. marec, ko je barometer dosegel 779.9 mm.

Novi grobovi

† Dr. Vilko Maurer. V Kostanjevici je umrl javni notar dr. Vilko Maurer. K zadnjemu počitku na pokopališču v Kostanjevici so ga spremili njegovi dragi, prijatelji in znanci dne 27. novembra. Naj počiva v miru, njegovim dragim naše sožalje!

† Marija Resman. V visoki starosti je umrla gospa in mati Marija Resman. Naj bleda mati počiva v miru, vsem njenim dragim naše iskreno sožalje!

viji. Posebna zasluga naše Akademije znanosti in umetnosti je, da je v tako lepi izdaji izdala publikacijo, ki pritiče privedek: prva. Dokaz je to, da znamo Slovenci misliti tudi tehnično in se tudi tehnično izražati, govoriti in pisati. Mislili bi, da bo v tako svojstvenem vprašanju, kot so veletransformatorski problemi, delal jezik težave. Pa jih ne. Vsaj avtorje ne, znanem po svojem jasnem in gladkem izražanju. — Knjiga je pisana v živahnem jeziku in ne suhoparno, kot so navadno znanstvene razprave, zato se bere kot roman.

Poleg tega je treba poudariti nekaj posebnih novih strokovnih izrazov. Na primer: enobarben sinusen, s čemer se izraža čista sinus-funkcija brez višjih harmoničnih. Značilnostni faktor je nov izraz za cos phi, do sedaj imenovan faktor učinka, ki daje zvezo med močjo in med navidezno močjo. Stari pojm »učinka« je dobil nov terminus technicus »močnost« (zakaj ne enostavnost »moč«?). Ta stari pojm učinek (v priključenem slovarčku tudi učinkovitost imenovan) pa se v priključi razpravi rabi v novem pomenu in sicer v pomenu gospodarskega faktorja (Wirkungsgrad), ki da razmerje med potrošenim in koristnim delom odnosno razmerje med delom na eni in delom z izgubami vred na drugi strani. Nov je tudi lep izraz za cik-cak stik, za katerega uvaža knjiga »lomljeni stik«.

Jezikovno bi se dalo ugovarjati neka-

terim malenkostim, kot že omenjena »močnost« namesto »moč«. Bakrena skrajnost (str. 41) in železna skrajnost (istotam) sicer ne kvarita smisla, toda skrajnosti niso kovinske, niso niti železne, niti bakrene, so pač le — skrajnosti, v kateri prevladuje bodisi baker, bodisi železo. Zdi se tudi, da avtor rad uporablja preveč vejice.

Oprema knjige je odlična, kvaliteta papirja presega kvaliteto sličnih inozemskih publikacij. Tisk je jasen in čist, tiskarni pa očitno manjka nekaj znakov, običajnih v strokovni literaturi (n. pr. znak za vsoto). Ključje so jasni in čisti, ne odgovarjajo pa normam risanja, ki zahtevajo mero (bodisi številko, bodisi splošen znak, bodisi besedo) v sredini med merskimi pšicami, ne pa pod ali nad mersko črto, in sicer vedno tako napisano, da se mera bere vzporedno z mersko črto. Na tem mestu bi bilo treba tudi omeniti, da stoji ključ št. 25, predstavlja joč potujoči veletransformator, na glavi. Zasukati bi ga bilo treba za 180 stopinj v skladu z normami, tako da bi ga čitatelj gledal z glavo, nagnjeno na levo stran. Nekaj tiskarskih napak popravi čitatelj lahko sam.

Knjiga, ki ji je priključen slovensko-italijansko-nemški strokovni slovarček, je vsekakor izreden doprinos slovenske Akademije znanosti in umetnosti k reševanju problemov transformacije in prenosa energije, važnih v bodočih gospodarskih veleprostorih Evrope.

Inž. T. K.

Za današnji dan

Koledar

Četrtek, 16. grudnia: Evzebij, škof in mučenec; Adelajda, cesarica; Albina, devica in mučenica; Adon, škof.

Petek, 17. grudnia: Kvatere; Lazar, obujeni; Vivina, devica.

Dramsko gledališče

»Cvrček za pečjo«. Red Prvi. Ob 16.

Operno gledališče

»Orfej in Evridika«. Red Četrtek. Ob 16.

Kino »Matica«

»Ženske po boljši diplomatije«. — Predstave ob 15 in 17.30.

Kino »Union«

»Ob mejici«. — Predstave ob 15.30 in 17.30.

Kino »Sloga«

»Želim si ljubeznic«. — Predstave ob 15 in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Dramsko gledališče

Četrtek, 16. decembra, ob 16: »Cvrček za pečjo«. Red Prvi.

Petek, 17. decembra: Zaprto.

Sobota, 18. decembra, ob 16: »Normanski junaki«. Red Sobota.

Nedelja, 19. decembra, ob 10.30: Proslava 25-letnice smrti Ivana Cankarja. — Ob 16: »Nevesta s krono«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Dikens »Cvrček za pečjo«, božična igra v treh dejanjih. Igra ima vse značilnosti Dickens, ki jih poznamo tudi iz njegovih romanov: vero v dobroto človeka, prisrčnost, optimizem in moralno vrednost. Osebe: John — Cesar, Dotika, njegova žena — Saričeva, Kaleb — J. Kovič, Berta, njegova sestra — V. Juvanova, Takleton — M. Skrbinec, Edvard — Gregorin, Fieldingova — Rakarjeva, njena žena — Levarjeva. Režiser C. Debevec.

V nedeljo, 19. decembra, ob 10.30: Drami proslava 25-letnice smrti Ivana Cankarja. Spored bo obsegal tole točke: Spominjski govor, bere prof. France Vodnik. — Citanje odlomkov iz Cankarjevih del: Podoba iz sanj, Lepa Vida, Kurent, Grešnik Lenart. Moje življenje; brall bodo: Saričeva, Jan, Milan Skrbinec in Debevec. Po daljšem odmoru se v letošnji sezoni prvič ponovi v nedeljo ob 16 Strindbergova drama »Nevesta s krono«.

Operno gledališče

Četrtek, 16. decembra, ob 16: »Orfej in Evridika«. Red Četrtek.

Petek, 17. decembra: Zaprto.

Sobota, 18. decembra, ob 16: »Melodija arec«. Opereta. Kratka predstava. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Nedelja, 19. decembra, ob 16: »La Boheme«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Ch. W. Gluck »Orfej in Evridika«, opera v petih dejanjih. Osebe: Orfej — Golobova, Evridika — Vidaličeva, Amor — Ribičeva. Dirigent D. Zehrer, režiser C. Debevec, koreograf P. Golovin.

Operetna novost bo Gregorčeva delo »Melodija arec«. Kratka predstava bo v soboto, 18. t. m. Delo je zelo živahno in sodobno, tako v pogledu glasbe, kakor libreta, ki ga je napisal Hinko Stepančič. Dejanje se godi v veliki modni hiši za časa modne revije in poleti na Bledu, v enem izmed največjih hotelov. Opereto bo dirigiral komponist, režiral jo bo E. Frelih. Nastopili bodo: Mlejnikova, Barbičeva, M. Sanein, Poličeva, dramski člani: Peček, P. Kovič, Milčinski, P. Juvanova, Gorinskova, Slavčeva in Saneinova, tenorja Marijana Bariliča bo sta pela Čuden in B. Sanein. Koreograf P. Golovin, scenograf inž. Franz.

Opazujemo, da je izšel Gledališki koledarček za sezono 1945-46. Dobl se ga pri gledaliških blagajnah in biljetirjih obeh gledališč.

Z Gorenjskega

Imenovanje sovesta v Kranju. Dne 1. decembra je bila v sejni dvorani kranjskega magistrata prva elavnostna seja novoimenovanega sovesta. Navzoča sta bila oba krajevna skupinska vodja Jungschaffler in Bernberg. Na predlog župana in z odobritvijo okrožnega voditelja je deželni svetnik za kranjsko okrožje imenoval v mestni sovet naslednje člane: 1. sovetovalec nadučitelj Jožef Lhořič, 2. sovetovalec obratovodja Janez Gale, 3. sovetovalec trgovec Henrik Korn, 4. sovetovalec gostilničar Friderik Peterlin, 5. sovetovalec gozdarski inženjer Detela in 6. sovetovalec brivec Gabriel Veit. Župan Mörth je v svojem govoru poudarjal novim članom sovesta samoupravnost in enotnost sovesta, ki mu kot častni uradniki na eni strani po svojih najboljših močeh stoji za nasveti ob strani, na drugi strani pa v vseh slojih prebivalstva ustvarjajo razumevanje za njegove odredbe ter tako vpostavlja jo ozko povezanost med prebivalstvom in občinsko upravo. Novoimenovane člane sovesta je nato župan zaprisegel ter jim izročil dekrete o njihovem imenovanju.

V Kranju sta umrla Matija in Marija Podrekar. Rodila se je pa Veronika Hereta Tepina.

Spod. Štajerskega

Srebrni poroka v Arji vasi pri Celju. Znani zakonski par Koplje je te dni praznoval v Arji vasi pri Celju srebrno poroko. Gospa Marijana Kopljeva, ki je vzgojila svojih 11 otrok, je delovna članica v krajevni ženski organizaciji. Smrtna nesreča. N. posledica dobijene poškodbe je v šestanju umrl Karl

Darujte knjige in revije za domobrance

Ste doma že pregledali svoje predale in knjižne omare? Gotovo imate v njih knjige ali revije, ki jih prav lahko darujete za slovensko vojsko.

Knjižarne, založbe, odzovite se tudi ve prošnji slovenske mladine ter darujte našim hrabrim domobrancem primerne knjige in revije in jim pripravite s tem veselje v prostem času!

Slovenska mladina bo zbirala knjige in revije ter razne igre za slovenske domobrance v soboto, 18. decembra, od pol 3 do pol 5 pred palačo Bate, pred trgovino Mayer in pred kavarno Evropa.

Za zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za Zimsko pomoč smo prejeli: Prvi med odvetniki, ki je daroval za Zimsko pomoč, je bil dr. Ivan Tavčar z zneskom 5000 lir. Prvi med uradi Šefa pokrajinske uprave, ki je poslal za Zimsko pomoč, je bil urad uslužbenec za civilno motorizacijo z zneskom 205 lir.

Za informacije glede Zimske pomoči kličite: 47-71 (int. 44): Prostori Zimske pomoči so v Puciničevi ulici 9/1 levo. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. rač. 16 580«.

Literarni večer najmlajših

V soboto, 18. decembra, t. l., bo ob petih popoldne v franciskanski dvorani v korist zimske pomoči literarni večer najmlajših. Na literarnem večeru bodo nastopili najmlajši pisatelji, ki so doslej objavili svoja dela v raznih dijaških in drugih revijah ter časopisih. Nastopili bodo: Stanko Brucko, Ljeko Urbančič, Nikolaj Jeločnik, Paule Oblak in Marjan Gorjup. — Večer bo poživila s svojim nastopom tudi nadarjena violinistka gđ. Jelka Staničeva.

Vstopnice so v predprodaji v Akademski založbi, Hotel »Sloga«.

Požarni pesek pripravite!

Po predpisih za protiletalsko zaščito morata biti v vsaki hiši v Ljubljani pripravljena pesek in voda za gašenje. Potrebni pesek za ta namen je mestna občina pripravila v posebnih deponijah ob javnih cestah, ulicah in trgih in je za zaščito gasilske namene vsakomur brezplačno na razpolago. Te dopolnje so označene s posebnimi napismi: »Požarni pesek. Zloraba kazniva«. Nekateri zato mislijo, da je ta pesek za javne namene, kar pa ni točno. Ta pesek je namenjen za odzvez po zasebnikih in lahko zato vsakdo, ki ga za požarne zaščite namesti rabi, pride iskat. Kazniva zloraba pa je, če kdo ta pesek rabi za posipanje vrta, za napravo okenskih zavarovanj itd. Opazujemo pa, da je za brezplačno uporabo namenjen le pesek iz onih deponij, ki imajo napis »Požarni pesek« in zato ni dopustno jemati pesek iz kupov in deponij, ki nimajo te oznake in ki služijo drugim namenom (vzdrževanje cest itd.).

Zgodovinski paberki

16. grudnia

1. 1770. se je rodil v Bonnu Ludvig van Beethoven, komponist, tvorec nesmrtnih del, ki predstavljajo pravi prevrat v glasbeni umetnosti, to je čudovit dvig, vzpon med zemljo in nebom, med človekom in Bogom. Vse njegovo stvariteljsko delo je ena sama borba za izraz najvišjega občutja in čustvovanja, dokaz subjektivno-religioznega, po nobenem trpljenju in nesreči zlomljenega človeštvo ljubčega duha. V Beethovnu je dosegla višek in dopolnilo v sredi 18. stoletja rojena glasbena smer; predhodniki so Haydn, Gluck, Mozart, Bach in zastopniki pariške Opere comique. V začetku Beethovnovnega bivanja na Dunaju se kažejo še vplivi družabne glasbe rokokoja, nato pa izoblikuje Beethoven svoj patetični, čisto na osebnem izrazu sloneči slog. Svetovno nazorno se je razvijal pod vplivom Herdera, Schillerja, Kanta in prav posebno Jeana Jaquesa Rousseaua, v religioznem pa v smislu prosvetljenega kolonskega katolicizma. Katoliško religioznost kaže še v cerkveni glasbi, posebno v Missi solemni, ki so jo nekateri

Dnevne novice

Za dr. Antona Korošca bo ob tretji obletnici pogreba sv. maša v petek, 17. decembra, ob 7 v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju sv. Antona.

Sv. maša zadušnica za pokojno gđ. Anteo Drobnič, učiteljico v Ribnici, bo darovana v petek, 17. t. m. ob 7.30 v kapelici Slovanskega zavoda na Poljanski cesti.

Katehetsk društvo sporoča vsem članom, da bo redni letni občni zbor a porobili odbornikov brez volitev 28. decembra 1945 ob 10 v društvenem lokal. Ob 9 se zberejo vsi kateheti v stolnici, kjer bo za pok. prof. veroučiteljem g. Kekom sv. maša pri oltarju M. b. z Brezlj. Za primer, da bi zaradi školske pouka morali dan in uro spremeniti, bomo to objavili naknadno — Predsednik.

Društvo slepih je darovala tiskar J. Bonac, Ljubljana, 500 lir v počastitev spomina blagopokojnih gg. Alojzija Fuchs in Avgusta Martinečiča. Iskrena hvala!

Spored 11. simfonije koncerta, ki bo v ponedeljek, dne 20. t. m., točno ob pol 18 v veliki unisoni dvorani, bo naslednji: J. Haydn: Simfonija v d-molu št. 99; L. van Beethoven: Klavirski koncert v Es-duru; F. Liszt: Les Preludes. Dirigent: Oswald Buchholz, solist pianist Anton Tröst. Na koncert, ki bo nudil izreden umetniški užitek, opozarjamo. Predprodaja vstopnic se že vrši v knjižarni Glasbene Matic.

Nalivna peresa, boljša, dobro ohranjena kupuje po najvišji dnevni ceni tiskar EDE-RENT, Prešernova 44.

Pečnilni prašek v odlični predvojni kakovosti izdeluje Ziklin laboratorij.

Za desinfekcijo ust in grla Formicet pastile. Dobite v vsaki lekarni!

Člute se strojepljati. Novi stroji in trimerski tečaj — dnevni — večerni — prične dne 16. decembra. — Nova večja moderna strojepljarska raznovrstna pisalni stroj. Desetprstna učna metoda. Pouk je dopoldna, popoldna ali večer, učne ure po želji obiskovalcev. Praktično znanje, vsakomur koristno! — Učnina smerna. Vpisovanje se vrši dnevno. Na razpolago brezplačni novi prospekt. — Posebni tečaji tudi za stenografijo. Posebej priporočljivo tudi dijakom in mladim visokošolcem-kam. Informacije: Trgovsko obliščice »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci in revmatizmu. — Dobite jih v vsaki likarni.

Poizvedovanje

Zgubila sem listnico na tramvaju od bolnišnice do Poljanske gimnazije s 500 lirami ter 2 avstrijska bankovca po 2000 kron in 2 po 20 kron. Poštenega najditelja vljudo prosim, da odda listnico proti nagradi v upravi »Slovenec«.

Najdena je bila oseba izkaznica na imo Valant Anton v dramskem gledališču pri predstavi »Cvrček za pečjo«. Izkaznica se dobi v pisarni uprave državnega gledališča v Ljubljani, Ulica 3. maja.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 16. december:

8.30 Jutrarnji koncert — 9 Poročila v nemščini in slovenščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert za razvedrilo iz javne radijski orkester, vodi dirigent D. M. Sijance — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Popoldanski koncert — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldanski koncert — 17.45 Narodopisno predavanje — 19 Slovensko glasbo izjava radijski orkester, vodi dirigent D. M. Sijance — 19.30 Poročila v slovenščini, napoved sporeda za naslednji dan — 19.45 Mala medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Zvoki iz Bejreuta — 21 Razigrani ritmi — 21.40 Prenos iz Beograda — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

zmotno tolmačili kot interkonfesionalni ali celo panteistični izraz njegove duševnosti. Beethoven je na stara leta popolnoma oglušil in kot semotar, — dopisoval je le z nekaj najožjimi prijatelji — umrl na Dunaju 1827. leta. Beethovnovno ime je zvezano tudi z našim mestom. Ko ga je ljubljanski Filharmonično društvo imenovalo za svojega častnega člana, mu je veliki skladatelj poklonil originalni rokopis svoje 6. simfonije.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Trimmel, prokurist tovarne Fr. Woschnag in sinovi, Pokojnika, ki je 35 let služboval v omenjenem podjetju, so pokopali 7. decembra.

Dan železničarjev v Mariboru. Dne 8. decembra so imeli sestanek in zborovanje vsi mariborski železničarji. Ob tej priliki jim je govoril ravnatelj velikega železniškega podjetja Rache, po njegovem nastopu so pa vsi poslušali govor propagandnega ministra dr. Göbbelsa.

Sestanek voditelje ženskih skupin po obratih. V Ružah pri Mariboru je bil nedavno posanek vseh voditeljice ženskih skupin v posameznih industrijskih obratih. Na sestanku so dobile voditeljice navodila in smernice za nadaljnje udeleževanje.

Sprejem koferških preseljencev v stranko. V Brežicah je bila pred dnevi velika slavnost, na kateri je bilo sprejetih v stranko več koferških preseljencev in Spodnještajercer. Novo sprejete člane stranke je nagovoril okrožni vodja S. Woboda ter je v svojih izjavah poudarjal, da sprejem v stranko ne pomeni samo odlikovanja, temveč tudi obvezo in dolžnosti.

Iz Trsta

Zbirke za žrtve komunističnih tolcv Istri se po Trstu nadaljuje. Darove za žrtve sprejema in zbira tržaška skupina fašistične republikanske stranke. Razglas dobrih srcem pravi, da so nujne pomoči zlasti potrebne matere, žene in otroci, ki so ponekod ostali brez najpotrebnejšega za dnevno življenje.

Tržaško gledališče »Verdi« je zaključilo razpis abonmaj. Vsi sedeži v gledališču so za novo sezono že razprodani,

stari naročniki pa morajo do 18. decembra obnoviti svojo naročnino, ker jim sicer prostori zapadejo.

Tržaška gospodarska zveza je razpisala 13 študijskih štipendij za dijake, ki bi se hoteli posvetiti gospodarskim vedam. Rok za vlaganje prošnji poteče dne 31. decembra.

Umrli so v Trstu v zadnjem času: Jožef Fiegl, Roza Karovič, Franc Mervič, Virginij Calegari, Jurij Dapretto, Bernard Postojna, Elvira Rimondio.

Iz Hrvaške

Zagreški proračun za novo proračunsko leto. Zagreški župan Ivan Verner je te dni povabil k sebi zastopnike zagrebskih dnevnikov ter jim je dal razne podatke in pojasnila o mestnem proračunu za prihodnje proračunsko leto. Iz njegove izjave je razvidno, da je proračun mesta Zagreba za prihodnje leto sestavljen v višini 1.5 milijarde kun.

Spominska slavnost v Zagrebu. V navzočnosti predsednika hrvatske vlade in ostalih njenih članov je bila dne 5. decembra t. l. v Zagrebu slavnost v spomin vsem tistim padlim častnikom in podčastnikom, ki so dne 5. decembra 1918 organizirali v Zagrebu upor tamošnje posadke proti srbski vojski.

Zvišanje obinskih davek v posameznih hrvatskih mestih. Zaradi pokritja tekočih izdatkov so bila posamezna hrvaška mesta prisiljena zvišati razne občinske davčnine. Med drugimi mesti je segle po tem ukrepu tudi petrinjska občina, ki je nekatere občinske davčnine zvišala za 100%.

Kako živijo bojni letalci

Po zapiskih letalskega laborišča na vzhodu

Cep rav so vojaki, ki pripadajo letalskemu osebju, po več ur spodaj na zemlji, v svojih taboriščih, pa so vendar zmeraj podvrženi pogojem in zahtevam vojne. Sprito drugih pripadnikov armade ima letalec to prednost, da eme biti v oddihih »doma«, v precej dobrih in celo prav dobrih stanovanjskih razmerah. Vendar to ni noben pravi počitek, zakaj sleherni hip se utegne oglasiti na stopnišču in bodnikih klic: »Posadke nared za polet!« To se utegne pripetiti tudi ponoči in tudi v takih nočeh, ko je stražni častnik napovedal zvečer: »Ta skupina ima nočni počitek.« Kdor pa je zapustil letalo, prav nič ne ve, ali ne bo kar koj vpoklican na nov polet, in zgodi se, da isto moštvo starta na dan po štirikrat, petkrat. Tudi v teh taboriščih vlada nepreračunljivost dogodkov.

Vsak po svoje

Letalci na bojiščih živijo svoje življenje med neoviranim veseljem za letenje in neko posebno zamišljenostjo, tako da postane iz praksa tudi teorija. Tem več je vredno, kaj doživljajo vsak dan, na vsakem poletu. Če kaka posadka zastane, tedaj se večkrat z obstrljenim, gorečim, smrtno prizadetim letalom spusti nizdol iz svoje edine; ali je nemara smrtno zadet po topovskih streljih, ali se pripeti kaj drugega — o vsem tem se med letalci ne govori. Vendar se plazijo sence okoli, tega in onega zgrabi močnejše, preden zvečer zasp.

Clovek, ki samo vidi, kako se pri zori menjavajo, ne more prodreti do dna, kar doživljajo letalci. Pač jih vidiš, kakor se v sobah umivajo, kako se oblačijo, kako pijejo kavo in si gredejo iskat jedajo; kako klepetajo, se smejejo, živčajo in s popevkami tekmujejo z gramofonom. Opaziš, da so mladi in dobre volje. Vendar tiči v njih resnoba njih preizkušenj in slutenj. To so pač zanesljiva tla, ki na njih uspevajo dovpti in zabave letalcev, ki se na njih razvijajo družabni večeri in frfotajo te in one lahkomiselne besede med tem in tja. Zardi se ti, da to ni prav, da je kar greh sprito takšnega preresnega položaja sredi bojišča. A če le nekaj časa na vse dobro paziš, pa se ti bo samo od sebe razodelo. Praksa, potreba, da se zna sleherni uveljaviti v tem pretežkem ritmu, prizadene vsakogar, a vsak si pomaga po svoje, celotno pa živijo v najlepši tovariški slogi.

Večne spremembe

Še tema je, ko jih pokličejo in se zberejo na posebnem mestu, da se pogovorijo o poletih. Medtem ko svetloba vstaja v vrtnicu burje in sene, grede letalci, zaviti v svoje kombinacije, opravljeni s potrebnimi dodatnimi predmeti, opazovalci z velikimi aktovkami v rokah, na pristajališče letal. Sveže jim zaveje nasproti dan z zastirjo gloriole usode. Opašajo se s padalnimi pasovi. Vstopijo. Motorji začno delovati, sapa, ki jo povzročajo vijaki, se začne v travo in meče oblake na polje. Mogočna govorica zadoni. Clovek, ki je vse to spravljal na dan, je kakor gluhi v vsem tem. nemo opravlja svoje delo. Zasedejo sedeže v letalu, letalo podrsi in starta.

Čez nekaj ur se vrnejo v svoja zaklonišča z novimi doživetji. Službeno poročilo je kratko, redkobeseden je njih govor o tem. Kjer se dela, se malo govori. Iako nosijo s seboj zmeraj kako novo doživetje in se zmeraj spreminjajo, ne da bi se tega zavedali. Če jim je ukazano, da morajo biti po povratku se pripravljeno za kak odlet, tedaj ostanejo posadke v svojih čumnatah, so še nadalje v svojih rjavih kombinacijah, v letalskih škornjih, ki clovek v njih tople in mehko hodi, imajo pri sebi čelado, rokavice, nalličnico s kisikom za višinski polet in vse drugo, da lahko koi pograbijo vse to, če bo treba spet v službo. Nekateri ležijo z visečimi nogami na slamnjačah, z rokami, spodvitimi pod glavo. Čim jih pokličejo, so že spet na stopnišču. Slišati je njih pritajeno pogovarjanje in drsajoče korake. S pozdravom vstopijo v službeno pisarno. Častnik zakliče: »Posadka, pozor! in sporoči poveljniku. Nato nekaj navodil, natančna doletitev časa, na nekaj vprašanj nekaj odgovorov. Složno, ne z naglico, a tudi ne počasi, ne da bi kaj besedovali, se odpravijo k letalom. To so sami možje, ki vedo, kaj

jim je storiti, kaj od njih pričakujejo, ki se pa tudi zavedajo, koliko je vredno njihovo delo.

V popoldanskih in večernih urah skoraj redno predvajajo filme. To si letalci lahko privoščijo: dopoldne so daleč nad sovražnikovo pokrajino, na fronti, v letalskih spopadih, so nosili uničujoče oblasti, zvečer pa so v kinu. Čez dan so v oblasti vse realnosti boj, jevo, so polni ukazov vojne, ki vsako uro poraja neizprosno borbo, a zvečer so kot gledalci v dvorani, ki mirno sedijo med tovariši s pomirjenim srcem sredi mirno utripajočih src. Če vidijo v zvočnem tedniku kak prizor, ki je bil slučajno zajet iz vrveža dogodkov, lahko opaziš še sami sebe in to gledajo, ne da bi vedeli, da so oni tista oseba na platnu. Opazujejo te dogodke vojne, ko da bi se dogajali kje daleč od njih. A že naslednji hip jih utegne zadeti, da bodo sredi nje, da se bodo udeleževali borbe v gorečih, temnih brezdnih vojne.

Letalci so mladi. Malokateri ima več kot trideset let. To je prva gene-

Zdravju si škodujemo, ker narobe živimo

Zaradi vedno bolj razvijajoče se civilizacije ni cloveštvo prešlo samo velikih koristi, ampak so redi ne nastale tudi hude notranje poškodbe. Profesor za higijeno na univerzi v Gieblenu, dr. F. E. Haag, preiskuje tiste civilizacijske poškodbe, ki njih izvor ni nobena bolezen, ampak izhajajo iz razvoja tehnike. Tu se javlja troje važnih sprememb kot posledica civilizacije, namreč

Sprememba poklicne zaposlitve, tvorba vlemest in sprememba načina življenja.

Kar se tiče poklicnega dela, je stopilo v mnogo primerih na mesto grobega mehanskega dela, kjer se te udeleževalo mišičje brez vsake naglice, najfinije delo s prsti z nastrožjo razporeditvijo časa in veestransko pazljivostjo. Neskladnost med nervozno naglico in neudeleženo mišičjo more povzročiti zanemarijenje okrepitve telesa, kar je važna civilizacijska poškodba. Veliko številno kratkovidnih ljudi v civiliziranih deželah je za to jako značilno potrdilo. V sedanjem času je predvsem vlemestčan potreben izrecnega razvoja razuma na škodo drugih, splošnih duševnih zmognostih. Veliko mesto nujno terja, da clovek brž vse razume, da je zmeraj pozoren in hitro vse dovrši, ker so razmere vsak dan nove in drugačne. Ta razvoj pa je v škodo telesni moči.

V razvoju vlemest je poglavitna škoda ta, da so ljudje napak postavljeni na svoja mesta. Ze v šoli se izkaže, da prekaša učenec, ki se zna blesteti s svojo površnostjo, drugega učenca, ki je bolj pameten, a more le počasi misliti in se izražati. Dandanašnja tehnika podpira ta tip površnih ljudi, ker povzroči, da se morejo vse umetelnosti brž neuditi, ne da bi imel tisti, ki jih izvaja, niti najmanjšega pojma o bistvu tehniškega stvaritelstva. Tak razvoj je izredno pooguben in se po drugi strani izraža na zdravstvenem področju. Umrljivost je v stanovanjskih kasarnah mnogo večja kot v hišah z vrtni in je v prvih tudi jetika jako razširjena. Vse to pa je narobe zato, ker se pri naselitvah nihče ne ozira na izbor ljudi. Stanovanja v hišah z vrtni naje-

racija, ki je bila njih otroška doba zmeraj skupaj s koprnenjem po izpolnitvi letelihi, z ljudmi, z materialom in s strelnim orožjem natovorjenih strojev. Dve ali celo tri prejšnje generacije so doživljale, kako se je letalstvo kot nov, tuj, obudovan, a tudi strah vznjujajoči element vsililo v javno življenje. A kolikor se morejo pripadniki te generacije spominjati, so bila tu in tam zmeraj videti letala na nebu. Zatorej se morejo upravičeno čutiti kot tisti ljudje, katerim mora ta čas dati posebne naloge. Sami le predobro vedo, kako je letenje postalo njihova naloga. Postali so temu posebnemu, nevarnemu elementu, ki daje vso sladkost in veličastnost doživetij, enkrat za vselej podložni. Kak letalec, ki mogoče delj časa ni mogel leteti, kar zavriska, ko ga spet pozovejo. In marsikak vojaško utrjen, v tisoč urah bojev izoblikovani letalec kar od veselja zardi, če dobi kako odlikovanje. Nežna, prenežna notranjost se nevede prikaže na dan in se spet koj skrije

majo navadno mlajši in zdravi zakonci, v stanovanjske kasarne pa se selijo ubožnejši in zaradi slabih gmotnih razmer bolni ljudje, ki se morajo zadovoljiti z najslabšimi stanovanji. Vprav narobe pa bi bilo potrebno Primerjanje med vlemestom, manjšim mestom in vasio ne pride do nobenega vidnega razločka glede na zdravje. Doslej ni še nahče dognal kakke posebne, le v vlemestih nahajajoče se telesne poškodbe, a na duhovnem področju je viden razvoj, ki se loči od podeželsko-kmečkega občutenja življenja. Izrazita bolezen vlemest je prav za prav le pomanjkanje otrok, ker vlemestno stanovanje je malo ni primerno kot bivališče družin.

Kar se pa tiče novodobnega načina življenja, moremo dognati petorico poškodb, ki izvirajo iz civilizacije. Prvi vzrok za oslabevanje telesa je pač prebrana, radi manjših količin maščobe, be-

To in ono iz vsega sveta

Trije člani družine — stari 283 let

Pri Aarhusu na Danskem je te dni neka ženska obhajala 97 letnico rojstva. Cestitat sta ji prišli njeni dve sestri: ena je bila stara 93, druga pa 90 let. Ta trojica sester je brez dvoma ena najstarejših v Evropi, če ne sploh najstarejša, kakor poročajo danski časopisi.

Orkan nad Mehiko

Nad zahodno mehiško obalo je nedavno prihrumel nov orkan, potem ko so že dva dni prej silne nevihte povzročile hudo škodo in terjale 50 mrtvih in čez 100 ranjenih ljudi. Doslej še ni podrobnih poročil o škodi nedavnega orkana.

Rokavice iz kože domačih zajcev

K tistim panogam francoske industrije, ki so prenehale delovati zaradi

Časopis se razlaja

O najbolj čudnem »tiskuc na svetu

Zivljenje brez časopisa se nam dandanes dozdeva kar nemogoče, in res je kaj malo krajev na svetu, kamor bi ne prodrl kak časopis. Zlasti težko je širjenje listov v krajih, ki niso povezani drug z drugim z vlakom ali z avtobusom. Semkaj spada, na primer, Tibet. V goratem tibetskem svetu dostavljajo časopis na precej čuden, a praktičen način. Časopis jemljejo s seboj potujoči duhovniki in menihi ali pa trgovske karavane. Če se odpravi kaka znanstvena ekspedicija na pot in meni čez nekaj dni dospeti v kak doleden kraj, tedaj ji izročijo najnovejši list. Poglavar tistega kraja sprejme časopis, in ker mnogi domačini ne znajo čitati, prebere on večinoma ves list. Potem kajajo, kdaj se bo spet napotil kdo v kak drug kraj in izročijo temu list. Seveda ne bo nihče dejal, da so novice iz tega časopisa najnovejše. A to tudi treba ni, zakaj najvažnejše no-

vice že itak pove radio, a list jih le dopolnjuje.

Skoraj prav tako čudno pa je »časopisje« na Grönlandiji. Sicer imajo tudi v »trdem« evetu Grönlandske redno izhajajoči list, a je kaj malo razširjen, ker ga je posebno pozimi skoraj nemogoče dostavljati po samotnih naseljih sredi ogromnih, ledenih poljan. Zato so pred nekaj leti začeli na Grönlandiji uporabljati neko posebno vrsto »časopisa«, ki pač ustreza le severnemu ledenemu kraju: V slehernem majhnem kraju ali naselju opravlja občinski predstojnik, pač edini, ki ima radio, službo urednika. Po radiu sprejema novice, ki jih z diletom vdolbe v velikansko ledeno ploščo, kjer jih lahko vsakdo prebere. Skoraj v vseh eskimovskih vaseh imajo sredi naselja takšno ledeno ploščo z novicami.

»Iskanje« tega »časopisa« je jako preprosto. Čim se stemni, obdrgnejo

94. Iz doline, izza polj ob vasi se je pretakal razteg-njen jok. Včasih niti jak ni bil, včasih pa je narastel v krik, da so drevesa zavzdihnila molitev v sivo nebo in se je graščaku čudno, prečudno zganilo v srcu. »Pojdiva nazaj! Tako tesno mi je,« je dejal in se obrnil proti vratom.

ljakovin, vitaminov in rudninskih soli nastanejo tri bolezni, in sicer vnetje trebušne slinavke, sladkorna bolezen in alergijske bolezni. Druga poškodba telesa je strast za nikotina. Brez dvoma je nikotin strup stanišča, ki povzroča, da se žilje za mani ali deli časa zoži in se sledi-čiš popolnoma zapre. Tretič je treba omeniti hudo duševno napetost in utrujenost. Ker mora clovek zmeraj trezno misliti in napenjati možgane, ker mora biti zmeraj na vse pozoren in vedno na mestu, se mu njegovi organi pretegnejo in preveč utrudijo in si pomaga s kofe-inom, nikotinom, z raznimi poživilji in uspavalnimi pripomočki, kar predvsem škoduje krvnemu obtoku. Četrta poškodba je pomanjkljiva izvežbanost telesa. Dandanes kak poslovni clovek že nič več pravilno, to se pravi: globoko ne diha, ne dela z mišicami, zlasti ne z nogami, in vse to ovira dotok krvi k srcu. Peta poškodba je pomanjkljivi razvoj čutil, predvsem pa občutka za mraz. Neizurje-no telo je pomehkuženo in se brž nalezje raznih bolezni prehlada.

Na vsak način, pravi profesor Haag, je večina tako zvanih civilizacijskih poškodb »povzročenih po napačnem načinu življenja, kar bi se pa dalo popraviti.

Človek s komolci

Večkrat ga srečamo, žal, skoraj vsak dan. Ze v rani mladosti je imel to bolezen, da je on središče vsega sveta in da je svet le zanj in samo zanj. Odkar so se mu začeli beliti lasje na seneli, je vse veselstvo zanj le stranskega pomena, on sam pa se čuti kot izključni namen stvarstva, kot nekaj edinstvenega, ki se morajo krog njega sukati sonce, luna in zvezde in seveda tudi vsi ljudje. Glede na svoje manjše osebne zadeve (da veliki) utli ne omenimo! ne pozna nobenega usmiljenja. Na tramvajskih postajah natančno pozna tisto točko, kjer

se bo ustavil »vstop« v tramvaj. V pravem trenutku se oprime držala na vozu. Invalid, žensk z otroki in silnih, zanj odvli-nih ljudi na svetu, se ubranj z bunkami, brcami in komolci. Zmeraj zmagovit, zapi-za z bistrim orlovskim pogledom se edini prazni sedež, ki plane skokoma nanj ko panter. Potem zadovoljno zavzdihne, si dvigne hlačnice, in, če opazi kako ženico ali debelouso gospo, koj zapre oči in se dela trudnega, zganenega in spečega. Mlada dekleta ga pač zanimajo in vanje upira svoje poglede tako, da bi mu bila zanje marsikaka filmska zvezdnica nevoščljiva. A obsedi pa le, na vsak način, a sedeža ga ne bi spravila niti kaka kraljica vil.

In po tem načrtu živi povsod, se pre-ka v vlaku, da je vse zasedeno, pa se nasprotno kar mirno ušede na že zasedena mesta in se neusmiljeno prika s tistimi, ki se vrnajo v vagon, češ da je to njihov prostor. V kavarni sedi na vseh listih, posebno se na flusterlanih. V gostilni zapo-sluje tri natakarte le zase z vsemj svojimi željami, in s svojimi živalskimi izrazi moti vse sosede, kajšja jim naravnost v obraz in se mu zdi nesramno, da se mu ti ne opravičijo.

Kakor je pri nekaterih pastirskih naro-dih navada, da imajo krzno svojih kožuhov pozimi obrnjene na notranjo, a poleti na zunanjo stran, tako kaže svojo sebičnost zdaj javno, zdaj bolj prikrito. Tako nemo-teno stopa skozi življenje in zmeraj uporablja svoje komolce. Vsi ga poznamo, le on, kadar zagleda sam svojo silko, niti malo ne spozna sam sebe, ampak je iz dna duše ogorčen, češ da se dandanes kaj takega dopušča nekaznovano...

Upokojena giljotina

Giljotina, ki so jo kot smrtno ka-zensko napravo uporabljali v Franciji od francoske revolucije pa do teh dni, je šla zdaj v pokoj. Upokojitev je pa le časna, do konca vojne. Ta naredba je utemeljena s tem, da zdaj ni na razpolago prevoznih sredstev, da bi prevažali giljotino in rablja iz Pariza v druge kraje, kjer bi bila kaka smrtna obsodba. Zato bodo do konca vojne vsi na smrt obsodeni, ustreljeni. Jako čudno je, da se v taki dobi, ko grozi smrt v tako različnih oblikah, odpove službi eden njenih pripomočkov!

Naša kartoteka

Clovek, tvoj obraz je kartoteka, je pregled notranjega cloveka. Je tvoja glavna knjiga. Čas je knjigovodja, blagajnik je srce, duša je poslovodja. Pa zaključni račun!! Kdo jih pregleduje? In menice našega življenja? Kdo jih podaljšuje? Kdo jim stavi poslednja zadnji rok? Naš gospodar, nas vtišja knjigovodja — Bog? On nam pošilja opomine, obračune. On zastonje izterjuje. On nam popuste daje. On nas za obresti obremenjuje... (Kopa)

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Mongolske klešče so bile sicer še na široko odprte. Toda kaj se bo zgodilo, če bi se Mongolom posrečilo te klešče zapreti? Mohamed in vsa njegova vojska bi bili odrezani od zaledaja, od države. Mohamed je spoznal, da gre pri tej odločitvi samo za dneve, za ure. Uvidel je namreč, da znajo Mongoli izvajati na bojnih pohodih z doslej nesluten hitrostjo velikanske pokrete. Prav to pa bi utegnili postati zanj in za njegovo vojsko usodno.

Tako je veliki vojskovodja Džingiskan napravil drugo potezo na veliki bojni šahovnici. Svojemu prvorojencu, sinu Džučiju, ki je prvi spopal v tej veliki vojni izgubi, ni rekel žal besede, ko ga je videl. Nasprotno, Pred vsemi zbranimi vojskaki in pred vsemi častniki svojega glavnega stana mu je izrekel javno pohvalo in priznanje za hrabrost in drznost, ki jo je pokazal ob prvem srečanju z vojsko šaha Mohameda. Nato mu je dal še okrepitev v moštvo — dodeli mu je novih pet tisoč mož — in mu dal tudi nova po-velja.

General Džebe je medtem prišel do trdnjaviških obzidij, ki so varovala razsežno državo šaha Mohameda na jugu. Malemu, izsušenemu in koščene-mu generalu je bila prekrasna pokra-jina, v katero je vdrl, od sila všeč. Še nikdar ni videl nekaj tako lepega in ko je s svojimi drobnimi, posevnimi očmi ogledoval lepote pokrajine, se ni mogel ubraniti vtisa, da se sprejaha po čudovitem in velikanskem vrtu. Vasi so ležale kakor sredi zelenih preprog; bile so belo obzidane kakor v pravljici. Povsod so v vrtnih z dreves viseli nez-nani, sladki sadeži, iz sočnega zelenja tako bogatih pašnikov in travnikov so se odražali v daljavi vitki minareti. Zdelo se je, da nad to deželo večno sije le sonce z modrega neba.

Toda v tej pravljici deželi je bila postavljena tudi mogočna trdnjava. To trdnjavo bi moral Džebe osvojiti. Ta trdnjava ni bila kar tako, saj jo je branil eden najboljših Mohamedovih častnikov Timur Melik. Ta Mohamedov general ni bil le hraber, kar se da, bil je tudi izkušen in moder. Takoj je spo-

znal, da mesta samega proti navalu Mongolov ne bo mogel dolgo držati. Hkrati pa je spoznal tudi svojo usodno nalogo: moral bo — in od tega bo za-visela usoda Mohamedove vojske — prav tu zadrževati mongolsko vojsko. Vzdržati bo moral naval Mongolov, pa naj se zgodi kar hoče. Pridobiti bo moral časa za Mohameda, ki se bo skušal izmakniti mongolskim kleščam, ki mu tako hudo groze.

Tako je Timur, kakor hitro je prišel do tega sklepa, takoj izpraznil lepo mesto Kodjent. S tisoč najbolj odloč-nimi in najboljšimi vojski pa je za-sedel sredi reke Otok, ki je bil nedaleč od mesta. Naglo je se dal povečati utr-dbe na otoku in dokončal vse druge pri-prave, potrebne, da bi zmagovito mogel odbijati napade mongolske premoči. Mostov do otoka namreč ni bilo nobe-nih, vse čolne pa je dal odpeljati Timur k otoku samemu. Tako se mu ni bilo treba bati nobenih nenadnih napadov čez reko.

Ko je general Džebe obstal pred mestom in otokom, se ni niti najmanj razburil. Začel je obleganje po svoji izkušeni pameti. Uvidel je, da s svojimi kamenometi in velikimi pračami ne bo mogel obstreljevati otoka. Brezpogojno

pa je moral zasesti ta otok, na katerem je sovražnik zbral menda svoje najboljše vojsake. Če ne bi dobil v roke ta otok, nikakor ne bi smel prodirati naprej. Tudi zanj je veljal železni Džin-giskanov zakon po katerem ni smel imeti noben mongolski vojskovodja za svojim hrbtom še živega sovražnika, ki bi kakor koli utegnil postati ne-varen. Treba je bilo torej otok zasesti, in sicer kar se da hitro.

Naročil je, naj priženo iz mesta in okolice prebivalce, kolikor jih morejo ujeti. Kmalu je vse ujeta prebivalstvo začelo vlačiti na breg reke velikanske množice kamna. S tem kamenjem je dal Džebe graditi poseben nasip, ki je iztegoval svoj jezik v reko, v smeri proti otoku. Samo ta nasip je gradilo 50.000 mož, žena in otrok. Noč in dan so garali, saj se je mongolskemu gene-ralu hudo mudilo. Hotel je namreč čim-prej postaviti na nasipu svoje kamenomete in svoje težke prače — danes bi rekli — težko topništvo.

Timur je to grožnjo takoj spoznal, pa se je ni ustrašil. Ko je videl, kako postopa njegov nasprotnik, je dal takoj pripraviti nekaj ladij in jih opremiti z lesenimi zaščitnimi stenami. Za te ste-ne je postavil najboljše ostrostrlece.

Ladje so veslači odveslali po reki v bližino nasipa. Iz največje bližine so nato ostrostrlece pobijali Mongole, ki so delali na nasipu. Seveda so se Mongoli branili. Streljali so celo goreče puščice na timurjeve barke. Ta je seveda tudi z ognjenim obstreljevanjem računal in je zato dal stene barke obložiti z zemljo in rušo tako, da se ogenj res ni mogel prijeti dobro zavarovanih lesenih delov ladij.

F. CHIESA

19

Amarilis

VI

Amarilis je dobro vedela kako spremljiv je bil osorni predsednik, ki je vedno uporabljal neovrgljive izjave, železna zanikanja, ki pa so se pozneje izkazala, da niso železna. Izkušen opazovalec bi kmalu spoznal, da se pod to krinko jeklenega moža skriva neodločna, mehka duša, ki pa se ni hotela pokazati in se je zato skrivala za robatim nastopom. Njegovi številni »ne« so bili kakor upiranje tistega, ki drči navzdol. Nemalokrat so se kar nenadoma spremenili v »da«. Ljudje so seveda sodili o njem, da je nestanovit.

Tudi Amarilis je tako mislila o njem. Vedela je, da ima pravico do tega, kar je zahtevala. Zato je starčeve besede, ki niso bile nič manj ostre, niso prav nič začudile. »Če si tako nespametna, da se hočeš pogubiti, ti ne bom več branil.« Dovolil ji je, da porabi del svojih prihrankov za najnujnejše potrebe, a nikakor ne vseh. Vendar pa naj nikdar več ne pride k njemu s takimi zahtevami ne jutri, ne čez eno leto, ne čez sto let. »Če prideš še enkrat, te vržem po stopnicah ali pa te dam zapreti v norišnico. Še nekaj ti sta dva nepridiprava morata začeti delati. Če ne ju je treba takoj vreči v jezero. Zdaj pa pojdiva jest.«

Amarilis se ni ustavljala, čeprav je bilo nerodno, ker je odklonila povabilo

gospe Cecilije. A dobra gospa je sama našla opravičilo: »Če ukaže visokopostovani gospod predsednik, morajo ubogati tudi najbolj trmasta dekleta.«

Sedli so k mizi in se pristrčno razgovarjali. Predsednik ni govoril ne o filozofiji, ne o oporokah, ne o drugih razburljivih stvareh, ampak o drevju in cvetlicah. Gospe Ceciliji se je posrečilo, da je začela pripovedovati o sprejemu v kraljevi palači v Milanu, ki se ga je udeležila tudi ona s svojim plemenitim soprogom. »Vemo, vemo, vemo,« je od časa do časa dobrohotno ponavljal stavec. Nato je vstal, da odide kot navadno na sprehod. »Zbogom,« je dejal in prijel Amarilis za roko. »Ni kaj reči,« je pristavila z nasmehom. »Postavno dekle si.« Dolgo časa je držal v svoji koščen roki dekletovo. »Nekoliko goska, a za gospodinjko kakor našla.« Postaven dekle. In še noben tepec tega ni opazil. Butcil A bomo že poskrbeli.

»Je že poskrbljeno,« je izjavila gospa Cecilija in se skrivnostno nasmehnila.

VII.

Tudi gospa Irena je poskrbela. Toda ni iskala zlatolasega kraljeviča, ki bi odnesel na zlatem konju lepo Amarilis, pač pa nekaj bolj skromnega, kar pa je zdaj bilo bolj potrebno, da reši trmasto in nespametno dekle iz težav, v katere je za-

šla. Njena naravna dobrota je postala dobra zaveznica njenemu razumu, kadar se je osvobodila zunanje muhavosti. Seveda ji je bilo tedaj še bolj treba pustiti vso svobodo. Ni več nadlegovala nečakinja, naj se vrne k njej, ker je spoznala, da ne bo dosegla ničesar, dokler si njeni domači ne bodo toliko opomogli, da se bodo lahko sami vzdrževali. Začela je poizvedovati, če bi mogla najti kako mesto za Ariano in Aminta, da bi si bila lahko zaslužila vsaj vodo. Ta naloga pa je bila skoraj brezupna: kriza, brezposelnost in kar je še hujše, nesposobnost obeh mladih ljudi, ki se nista pripravila za noben poklic. Dobila je več odklonilnih odgovorov v enem tednu, kot prej v celem življenju. Ali pa so bile obljube, ki pa se niso nikdar uresničile. Nekateri bi bili pripravljeni sprejeti fanta ali dekle z ozirom na njo, seveda le na poskušnjo in brezplačno... Čez pol leta ali čez eno leto, če bosta sposobna, če bodo posli bolj uspevali, mogoče... Nekateri so zavijali nos in iskali kak izgovor, kakor hitro so izvedeli, da gre za Pardijsve. Gospa Irena, ki je bila vse prej kot potrpežljiva, je nekoč vzrotila: »Mar naj pogineta od lakote, kar sta Pardijsve?« Odgovorili so ji po ovinkih, da naj sama poskrbi zanju, saj je premožna in so Pardijsvi njeni sorodniki.

Toda njen značaj ji ni pustil, da bi odnehal zaradi težav. Hotela je uspeti za vsako ceno. Porabila je celo, da je hotela najti službo Ariani in Amintu samo zato, da bi se Amarilis vrnila k njej. Zdaj je mislila samo še na to, da mora uspeti, čeprav se bodo vsi temu zoperstavljali. Oba Pardijsva otroka, ki ju je nešteto-

krat počastila z najmanj laskavimi imeni, sta v njenem boju postala malo manj kot dva bisera.

»Zdi se mi,« je nekega večera dejal gospod Jona, »da bi bilo treba vsaj fanta...«

Kaj te briga. Za fanta in tudi za dekle bova že sama poskrbela.

»Hotel sem reči, da je poleg drugega še to. Našla mu boš na primer službo pisarja pri odvetniku, pomočnika v kemični delavnici, prodajalca v trgovini s perilom... Saj drugega ne bo mogoče narediti iz njega. Nobene priprave nima, nobene sposobnosti; padel je pri maturi in obesil študij na kol... Zna voditi avtomobil in bi lahko postal sofer, toda... Toda do včeraj je bil velik gospod in...«

»Kaj hočeš s tem?« Dva metra vrvi in drevo na vrtu, po tvoji sodbi, kajne?»

Uboji mož je mislil na manj oster zaključek, do katerega bi se počasi prišel. A tudi kamni frčijo, če jih meče vrag; zato je dejal:

»Nikakor ne. Mislim, da bi bilo najboljše, če bi ga poslali v Ameriko.«

»Kaj ti pride na misel,« je vzkliknila gospa Irena precej mirno in ne da bi se kaj dodala. Tudi nje je bila ta rešitev po godu. A nikakor ni hotela sprejeti načrta, ki se je porodil v tuji glavi. Včasih je tak načrt tudi sprejela, a ne takoj. Hotela je prej najti kak razlog, ki bi bil čisto njen in bi z njegovo pomočjo mogla prebaviti tujo zamisel. Da bi poslala fanta onkraj luže?... Zakaj pa ne? Morala je še premisliti. Zdaj pa nikakor ne sme pokazati, da ji je ta predlog po godu. »Lepa zamisel!« je pristavila. »Brez-

dvoma si predstavljaš, da so še vedno tisti časi, ko je vsak cepec, ki se je izkrcal v Buenos Airesu ali Montevideu, našel vesga dovolj in mu ni bilo treba storiti drugega, kot skloniti se in pobirati.«

KINO UNION 22-21
Čarobna ljubezenska romanca, ki se odigrava v očarljivem okolju solnograških planin.

»Ob meji«

Willy Fritsch, Hertha Feiler, Heinz Salfner, Louis Söldan, Hilde Sessak

PREDSTAVE ob delavnikih: 15.30 in 17.30! ob nedeljah ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30!

KINO MATICA 22-41

Na splošno željo občinstva predvajamo še danes velezbavno opero

Ženske so boljši diplomati

z Mariko Röck v glavni vlogi. V ostalih vlogah Willy Fritsch in Georg Alexander.

PREDSTAVE ob delavnikih: 15 in 17.30!

KINO SLOGA 27-30

Original velikega Ufinaga filma

»Želim si ljubezni«

Vesela pustolovščina mlade plesalke, jazz, smučanje in razkošne plesne revije.

V glavnih vlogah: Marika Röck, Viktor Stani

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17. Predprodaja vstopnic!

Saj še ne veš...

...da je bil portugalski državni predsednik Oliveira Salazar že s 27 leti profesor finančnih ved na univerzi v Coimabri?

...da je regratovo seme opremljeno s pravilnim padalom in se more s pomočjo vetra daleč od svoje »domačije« spustiti na tla?

...da je v zemeljski skorji približno 0,087 odstotka ogljika. Od tega ga je samo v rastlinah 8 bilijonov ton!

KLOBUCARNA „PAJK“
Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča **RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 8T. 33** **MIKLOŠICEVA CESTA 8T. 12** (Nasproti hotela Union)

MALI OGLASI

GOSPODIČNA z meščansko šolo, želi primerne zaposlitve. Gre tudi kot postrežnica. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Veselje do otrok« št. 8673.

KOMPANJONA (KO) išče velepodjetje v vrodini mesta, s 400.000 do 500.000! Fiksni zaslužek mesečno 25.000. Ponudbe upr. »Slov.« pod »100%« sigurnost št. 8677.

ŽENSKO KOLO in otroški voziček kupim. Ponudbe na upr. »Slovenec« pod »Plačnik« št. 8640.

PRAZNI ZABOJI tobaknih izdelkov, novi, so stalno naprodaj v Glavni zalogi tobaka, Gradišče 4.

DVE HARMONIKI klavirski, 2 48 basov - distonična harmonika ter harmonij naprodaj. Naslov: Cesta Viktorja Emanuela 21.

OD »MAMA« MLEKA prazne steklenice zopet kupujemo. B. Gulin. Vrnjnikov trg 2.

SLAMIČ LJUBLJANA kupuje suhe gobe stalno in po najvišjih dnevni cenah.

JEDULNE BUČE dobite v Maistrovi ulici 10.

PRODAMO kuhinjsko opremo, posamezne omar, mize, štokrle, otroško posteljo s predalom, stojico, otroško kočaro, možno kolo »Pache« s prvovrstno pnevmatikom - kavni in jedilni servis. Trgovina z rabljenimi predmeti »Oglede« - Mestni trg 3, vhod skozi vežo.

VEČ VELIKIH PEČI zelo poceni naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

2. MOTORNİ KOLESI Model 1943 s hinteradfederačijo, kot v novem stanju, zelo poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8680.

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Plačamo dobro. Na va- to željo jih prevzamemo na domu. B. Gulin, Vodnikov trg št. 2.

KOLOVRAT kupim ali izposodim - proti primerni odškodnini za kratko dobo. Naslov: Vidovdanska c. št. 16, pritrilje.

ZGUBLJENA JE BILA črna krpa, del krila, od Rimske ceste, Novi trg, po Starem trgu do Sadnega trga. Ker je velika vrednost, prosim najditelja, da jo odda v upr. »Slov.« pod št. 8683.

MERCEDES 170 V kot v novem stanju, izredno lep voz - in Fiat topolino (z dobavno karoserijo), zelo poceni naprodaj. Merkur, Puharjeva 6.

DVE KOLESI še kot v novem stanju, zelo poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8678.

MISI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1.

GRADBENI LES od lesene šupe, prodam. Predovč, Poljanska cesta 73.

ZREBETA starega 10 mesecev - takoj prodam. J. Jager, Bizovik 69.

KLAV. HARMONIKO »Scandallio, 80 basov, register, ugodno prodam. Bleiweisova 21.

PRODAM 2 para ženskih čevljev št. 38. Trdinova ul. št. 5, podprilje.

CEBELNIAK za 4 A-2. panje ceno prodam. Verbič, Stritarjeva ul. 9.

Umrl mi je dne 26. novembra 1943 moj ljubljni soprog

dr. Vilko Maurer

javni notar v Kostanjevici

Pokopali smo ga 27. novembra 1943 v Kostanjevici.

Antonija dr. Maurerjeva
v svojem in v imenu vseh sorodnikov

ZAPUSTILA NAS JE
NAŠA LJUBA MAMICA, BABICA, SESTRA IN PETA,
GOSPA

RESMAN MARIJA

BOHINJ, RADOVLJICA, LJUBLJANA, GORICA.

ŽALUJOČI OSTALI:

SINOVI, HČERKE, BRATJE, VNUKI, PRAVNUK
IN OSTALO SORODSTVO

Naš dobri mož, oče, brač in tast,
gospod

Viktor Cenčič

slovenski časnikar

se je snoči, okrepljen s sveto popotnico, po hudem trpljenju preselil v boljše življenje.

Na zadnji poti ga bomo spremili
v petek, dne 17. decembra 1943, ob dveh popoldne
iz kapelice sv. Krištofa na Žalah na božjo njivo k Sv. Križu.

Ljubljana, Kamnik, Kosjerić, 15. dec. 1943.

Ana, žena,
Jože, Draga, Gabrijel, Ančka, Franc, otroci
Albina, Josip, Julij, Angela, brata in sestre
Antonija, snaha

»Novinarsko društvo«
in zadruga »Novinarski dom«

sporočata žalostno vest,
da je njun dolgoletni, zaslužni član, gospod

Viktor Cenčič

urednik »Slovenca«

v torek, dne 14. decembra 1943 umrl,

Pogreb blagopokojnika bo v petek, 17. decembra 1943, ob 2
z Žal, iz kapelice sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

Draga tovariša bomo ohranili v častnem spominu!

V Ljubljani, 15. decembra 1943.

»Novinarsko društvo« in zadruga
»Novinarski dom«

UMRL JE NAŠ NAJSTAREJŠI TOVARIŠ

VIKTOR CENČIČ

UREDNIK IN ODGOVORNI UREDNIK »SLOVENCA«

VSE ŽIVLJENJE JE SLUŽIL JAVNEMU MNENJU IN GA USTVARJAL
KOT »ČLOVEK, V KATEREM NI BILO ZVIJAČNOSTI«,

KI JE LJUBIL SVOJ NAROD IN ŽIVEL IN UMRL V BOGU.

NAM PA JE ZAPUSTIL ZGLED DELA, ZVESTOBE, ODGOVORNOSTI,
VZTRAJANJA V BORBI IN POŠTENJA V DELU ZA SLOVENSTVO.

POČIVAJ V MIRU!

V LJUBLJANI DNE 14. DECEMBRA 1943.

UREDNIKI IN UPRAVA
»SLOVENCA«